Чăваш “Нарспийĕ” – тĕнчере чи пылакки • 3 стр.

Анне, аппа та йăмăк, мăшăр… Эсир пуртан кил-çуртăм ăшă

ХЫПАР

1997 çулхи январĕн 30-мĕшĕнче тухма пуçланă

Чăваш ХĔРАРĂМĔ

50(868) №, 2014, декабрь/раштав, 13

Хакĕ ирĕклĕ. 16+

Хаçата электрон адреспа та çыру çырма пултаратăр: zuwxeraram@mail.ru.

Элĕксем “аслă çапăçăва” хатĕрленеççĕ. 2 стр.

Хаксем ÿсессе кĕтсе Шупашкарта хваттер сутма чарăннă. 3 стр.

Пăхаттирсем “Хыпар” парнисемшĕн 31-мĕш хут кĕрешĕве тухрĕç. 4 стр.

Ĕмĕре тăсакан çимĕçсем. 8 стр.

Каччă сутатăп… 9 стр.

Шĕлепкеллĕ арçынна хунямăшĕ юрайман. 10 стр.

Ют çĕрте пушă кĕсьепе, алăри ачапа тăрса юлнă хĕрарăм. 11 стр.

Ăçта вăрман, унта арçури.
Каларăш.

	кăнтăрла	çĕрле
13.12	0	– 1
14.12	0	0
15.12	– 2	– 6
16.12	– 5	– 6
17.12	– 5	– 3
18.12	– 5	0
19.12	+ 2	+ 2

Т.НАУМОВА сăнÿкерчĕкĕ.

Пура пурарăм пушă вăхăтра

Чăвашăн пултаруллă ывăл-хĕрĕ сахал мар. Вĕсен йышне Трак тăрăхĕнчи Геннадий Гурьева та кĕртмелле.

Красноармейски районĕнчи Çĕнĕ Выççăлккă ялĕнче çуралнă вăл. Пилĕк ачаран чи асли шкул пĕтерсен салтак атти тăхăнать. «Байконур» космодромра ракета çарĕнче иртет хĕсмет. Вăл вăхăтра çак полигон чи сумлисенчен пĕри пулнă. Казахстан пушхирĕ салтаксене çулла – шăрăхпа, хĕлле касакан сивĕ çилпе çирĕплетнĕ.

Тăван тăрăха таврăнсан вăл стройкăна вырнаçать, ĕçленĕ вăхăтрах вĕренет. Шупашкарти трактор тăвакан завод хăпартнă ĕçре те унăн сумĕ пур – унта вăл мастерта вăй хунă. Иртнĕ ĕмĕрĕн пысăк стройки çамрăксене хавхалантарнă. Ыттисемпе пĕрлех – Геннадий Гурьевича та. Ахальтен мар пурнăçĕн çак тапхăрне вăл иккĕмĕш «Байконур» тет.

Халĕ вара çитмĕл пиллĕке çывхараканскерĕн виççĕмĕш «Байконур» тапхăрĕ пырать. Пенсие тухсан пуçланнă вăл. Çамрăклăхне хулара ирттернĕскер 2000 çулта тăван тăрăхне таврăннă. Çуралса ÿснĕ ялта пÿрт лартнă. Ара, строительçке! Епле-ха унсăр? Çĕр ĕçне, çутçанталăка кăмăллаканскер чунĕ ыйтнă пек пурăнма пикеннĕ. Мăшăрĕпе Галина Павловнăпа чăх-чĕп, выльăх-чĕрлĕх усраççĕ. Арçын пахчине чавса кÿлĕ те тунă, унта пулă ĕрчетет.

Хĕллехи каççенче вара чун киленĕçĕпе аппаланать – хăва хуллинчен çуртсем, керменсем хăпартать. Тем тĕрли те пур унта. Чăнни те, юмахри те. Чăх ури çинчи асамлă çуртпа пĕрлех – хăйĕн килĕ те… Чăн пурнăçра кирпĕчрен купаланăскерĕн йывăç макетне тунă. Ача чухне час-часах кукамăшĕ патĕнче – Çавал Çырмара – пурăннăскер Федор Лукин композитор килçуртне те «чĕртсе» тăратнă.

Канлĕ ватлăх çулĕсем çитсен çеç пикеннĕ вăл ку ĕçе. Пĕррехинче хĕлле Áнкă хĕррипе уçăлса çÿренĕ чухне хăва хулли куçĕ тĕлне пулнă та… Ăна касса карçинкка тăвас шухăш çуралнă арçыннăн. Хуçалăхра кирлĕ япала-çке. Кукашшĕ те ăста пулнă унăн.

ПУЛТАРУЛĂХ

Элĕксем... “çапăçма” хатĕрленеççĕ

Элĕк тăрăхĕнче кĕрлесе тăракан юрă-кĕвĕ çак кунсенче таçтан аякранах илтĕнет теççĕ: ара, ялĕ-ялĕпе пухăнса репетицисем ирттереççĕ-çке. Шӳт-им – Раççейре кăçал Культура çулталăкĕ вĕçленсе пынине кунта “Хорсен çапăçăвĕпе” вĕçлеме палăртнă!

Ку тăрăхра илемлĕх пултарулăхĕ аван аталаннине пирĕн вулакан пĕлет ĕнтĕ – Элĕксем Новосибирскра иртнĕ Заволокин ячĕллĕ “Выля, хуткупăс” фестивале ăнăçлă кайса килни пирки “ЧХ” та çырнăччĕ. Халĕ вара акă каллех Раççей шайĕпе иртнĕ проекта хăйсен вăйĕпе тĕрĕслесе пăхма шут тытнă вĕсем. Журналистăн яланах чи малтан тата темĕн те пĕр пĕлес килет мар-и? “Çапах та хăш ял тăрăхĕ палăрать пултарулăх енĕпе? Камсем чи хастаррисем? Тен, вăрттăнлăха та уçса парăр – хорпа юрлас енĕпе ăмăртса çĕнтерес шанăç хăш ял тăрăхĕн пысăкрах?“ – вăлтма тăрăшрăм эпĕ культурăпа кану центрĕн директорĕн тивĕçĕсене пурнăçлакан Иван Никифоровпа калаçнă май. Анчах та Иван Петрович кăмăллăн кулса çак “çапăçăва” килсе курма кăна йыхравларĕ, кашни ушкăн пиркиех ыррине кăна калама май пуррине, пурте пултарулăхпа та, тăрăшулăхпа та, хастарлăхпа та палăрнине пĕлтерчĕ. Сăмах май, хорсем Элĕкри культурăпа кану центрĕнче раштавăн 19-мĕшĕнче тупăшĕç.

Иртнĕ шăматкун вара кунта халăх пултарулăхне кăмăллакансем пухăнчĕç. Культура эрнине халалласа Элĕкре “Юрă-ташă кăшăлĕ” иртрĕ. Халăхăмăрăн ылтăн çӳпçинче упранса юлнă юрă-кĕвĕ янăрарĕ çак кун сцена çинчен. Фольклор 10 ушкăнĕ, районти тĕрлĕ ял тăрăхĕнче йĕркеленнĕскерсем, пухăннисене мăн асатте-асаннерен ламран лама куçса пирĕн пата çитнĕ пуянлăхпа паллаштарчĕç. Хăнасем те хутшăнчĕç уява. Чăваш юрри-кĕввине тĕнче илтмелле шăрантаракан “Каçал” ушкăн /ертӳçи Владимир Павлов/ Комсомольски районĕнчен килсе çитнĕ. Тахçанах йĕркеленнĕ туслă çыхăну нумай-нумай çухрăма вĕлт! кăна хыçа хăварма пулăшнине палăртаççĕ Каçалсем.

Палăртмалла, Культура эрни кунпа кăна вĕçленмест-ха. Районти культурăпа таврапĕлӳ музейĕнче раштав уйăхĕн 12-мĕшĕнче “Хурçă урхамахсем” курав уçăлать. Унта тракторсен самана саккипе ĕрĕхсе тухнă моделĕсемпе паллашма пулать. Çав кунах каçхине ĕмĕрсен витĕр каялла таврăнса çитме май пур – “Раштав парни” концертра юрă-ташă ăстисем хальхи тапхăрти кĕвĕ-çемĕпе савăнтарĕç. Çĕнĕ çула пурте капăрлатнă чăрăш тавра карталанса утасси йăлана кĕнĕ ĕнтĕ. Элĕксем вара кунта та çĕнĕлĕхпе тĕлĕнтересшĕн – вырăнти артистсем кашкăрпа качака çичĕ путекĕ çинчен калакан историе çĕнĕлле хатĕрленĕ. Мĕнпе вĕçленĕ юмах? Элĕке çитсе курмасăр пĕлме çук...

Элĕкри культурăпа кану центрĕн ĕç-хĕлне халиччен режиссер тивĕçĕсене пурнăçланă Иван Никифоров йĕркелесе пырать. Маттур арçын ку енĕпе Чăваш патшалăх культура институтĕнче ятарлă пĕлӳ илнĕ. Шкулта вĕреннĕ чухнех театр кружокне çӳренине каласа кăтартрĕ Иван Петрович. Çавăнпа та çартан таврăнсан професси тĕлĕшпе нимĕнле иккĕленӳ те пулман темелле.

Элĕк тăрăхĕнче пултарулăх тĕрлĕ ушкăнĕ пĕр-пĕринпе ăмăртса тенĕ пек аталанать. Республикăра иртнĕ “Юмах фейерверкĕ” фестивальте вĕсем Юхма Мишши пьеси тăрăх хатĕрленĕ “Пукане” спектаклĕпе пĕрремĕш вырăн йышăннă.

“Килти хуранра вĕренипе” кăна çырлахмаççĕ артистсем, тĕрлĕ çĕре тăтăшах тухса çӳреме тăрăшаççĕ – çапла майпа кăна хăвна кăтартма та, ыттисене курса вĕренме те пулать-çке. Мускав, Санкт-Петербург, Чулхула, Сарă ту, Волгоград, Самар, Красноярск, Тюмень, Екатеринбург, Краснодар, Сыктывкар, Челябинск, Новосибирск – акă Элĕксен гастролĕсен тулли мар географийĕ. “Валинкке” ушкăн ячĕ те таврара ырăпа кăна сарăлнă. Пултарулăх ушкăнĕ валли ят шырама тăрсан артистсем чăваш наци музыка хатĕрне – валинккене – суйланă. Анчах та вырăсла “Волынка” тесе куçаканскерпе тĕрлĕ мыскарана çакланма тивессе кам шухăшлама пултарнă-ха ун чухне? Раççей шайĕпе иртнĕ фестивале хутшăннă май хайхи “Валинккене” “Валенки” ятпа, ушкăн ертӳçине Лидия Филипповăна “Филипенко” хушаматпа чыслани те пулнă...

Элĕксен пултарулăхĕпе Рита АРТИ паллашнă.

Шупашкар тата Чăваш митрополичĕ Варнава пилленипе

Ĕнер, декабрĕн 12-мĕшĕнче, "Хыпар" Издательство çурчĕн ĕçченĕсемшĕн питĕ пысăк пĕлтерĕшлĕ кун пулчĕ. Хаçат-журнал кăларас кулленхи кăткăс ĕçре те Православи тĕнне тытса пурăнма тăрăшакансем кăнтăрла çитеспе Пичет çурчĕн 3-мĕш хутне пухăнчĕç. Кунта Шупашкар тата Чăваш митрополичĕ Варнава "Хыпар" Издательство çурчĕн директорĕн-тĕп редакторĕн Валерий Туркайăн ĕç пӳлĕмне кĕлĕ вуласа тасатрĕ, çăмăл мар ĕçре вăй-хăват сунса пурне те пил пачĕ.

Высокопреосвященнейший Варнава /Владимир Викторович Кедров/ Валерий Владимировича Çăлаканăн турăшне тата Иерусалимран илсе килнĕ Сăваплă Хĕресе парнелерĕ. "Хыпар" ĕçченĕсем – кăмăл пуррисем пурте – Шупашкар тата Чăваш митрополичĕ Варнава аллинчен Хăватлă ĕçсем тăвакан Хусан Турамăшĕн Сăнне илме пултарчĕç. Владыко панă çак пĕчĕк турăшăн хăвачĕ питĕ пысăк – ăна 2001 çулта Шупашкар епархине килнĕ Мускавăн тата пĕтĕм Русăн Святейший Патриархĕ Иккĕмĕш Алексий пиллесе хăварнă.

Вăтăр тăххăрмĕш çул Чăваш епархине ертсе пыракан Варнава пирĕн тăрăхри халăхпа питĕ кăмăллă пулнине пĕлтерчĕ, чăвашсен хăйсен тăван чĕлхине упраса малалла аталантарас пархатарлă тĕллевне чунтан ырларĕ. Ăна пулăшма килнĕ Гурий /Данилов/ архимандрит Çĕнĕ Халал сыпăкĕсене тата И.Я.Яковлев куçарнă Псалтыре чăвашла вуласа пачĕ, Издательство çуртĕнчи ĕç пӳлĕмĕсене кĕлĕ вуласа тасатрĕ.

Раиса ГУРЬЯНОВА.
Василий КУЗЬМИН сăнӳкерчĕкĕ

Йӳнĕлле çырăнма васкăр!

Декабрĕн 5-15-мĕшĕсенче Пĕтĕм Раççейри çырăнтару вунă кунлăхĕ иртет. Çак тапхăрта «Хыпар» Издательство çурчĕн пур кăларăмне те 2015 çулăн пĕрремĕш çурри валли йӳнĕрех хакпа çырăнтараççĕ.

Кăларăмсем	Индекс	2015 çулăн пĕрремĕш çурринче илсе тăма çырăнтаракан хаçат-журнал хакĕсем					
		Почта уйрăмĕсенче. Раштавăн 5-15-мĕшĕсенче	Почта уйрăмĕсенче. Декада хыççăн	Почта уйрăмĕсенче. Декада вăхăтĕнчи экономи	«Чăваш пичечĕ» киоскĕсенче	«Советская Чувашия» киоскĕсенче	Редакцире
Хыпар	ВД800	645	732,66	-87,66	288	279	144
Хыпар-шăмат кун	В8353	264,66	304,08	-39,42	150	141	90
Çамрăксен хаçачĕ	ВД804	307,86	358,08	-50,22	234	231	144
Чăваш хĕрарăмĕ	В1515	278,46	325,08	-46,62	222	213	141
Сывлăх	В1524	176,46	205,02	-28,56	114	111	81
Кил-çурт, хушма хуçалăх	В4806	176,46	184,04	-7,58	114	111	81
Хресчен сасси	В4838	327,54	376,62	-49,08	168	162	114
Хресчен сасси–Кил	В3887	176,46	184,08	-7,62	108	105	81
Тăван Атăл	В1529	267,36	319,08	-51,72	252	246	198
Капкăн	В4608	155,7	185,04	-29,34	150	126	108
ЛИК	В3429	116,32	140,36	-24,04	120	120	100
Вести Чувашии	В4807	253,86	298,08	-44,22	192	186	144
Собрание законодательства ЧР	В4847	612,24	743,58	-131,34	660	660	570
Тантăш	В4802	237,66	274,08	-36,42	138	132	90
Самант	В3208	150,9	181,02	-30,12	162	156	120
Тетте	В3771	120,18	143,52	-23,34	114	111	90

САМАХ ПАРĂР-ХА

Хваттер туянас тенĕччĕ те...

Елена АТАМАНОВА

Лавккасенче хуратул кĕрпи кăна мар, мĕнпур апат-çимĕç хакĕ ӳсни сисĕнет. Октябрь уйăхĕнче кăна сад-пахчара панулми çĕрсе выртатчĕ пулсан тепĕр çур уйăхранах Шупашкар пасарĕсенче унăн хакĕ 50-60 тенке çывхарчĕ. Уявсем умĕн ытти çĕршывра йăлтах йӳнетме, акцисем йĕркелеме тăрăшаççĕ пулсан пирĕн патра Çĕнĕ çул умĕн те, ун хыççăн та хаксене хăпартаççĕ те хăпартаççĕ. Ĕç укçин унран юлмасăр упаленсе пырасчĕ те çав. Çапах апат-çимĕç хакĕ, хваттерпе танлаштарсан, вак-тĕвек пек кăна туйăнать. Виçĕ çул каялла тантăшăм амăшĕн капиталĕпе тата хăй пухнă укçине хушса Шупашкарти Кăкшăм урамĕнче пӳлĕм туяннăччĕ. Пурăнмашкăн хваттер пуртан ăна тара пачĕç. «Пӳлĕмне пĕр эрнере сутса ярăпăр, сиссе юлаймăн, туянса хунишĕн нимĕн пăшăрханмалли те çук», – тенĕ риэлтор ун чухне. Унтанпа нумай вăхăт иртнĕ, лару-тăру улшăннă. Хайхи çурма гостинкăна кăçал сутма шухăшларĕ. Анчах хаçата пĕлтерӳ панă хыççăн пĕтĕмпе те икĕ çын çеç шăнкăравланă. Агентство урлă ăнсăртран пĕр хĕр килсе пăхнă та тӳрех туянас шухăшлине пĕлтернĕ. Кӳршисем вара акă иртнĕ çултанпах общежитирен тухса кайма ĕмĕтленсе пурăнаççĕ, анчах пӳлĕме ниепле те сутаймаççĕ.

Паянхи кун пӳлĕм сĕнекен питĕ нумай. Амăшĕн капиталĕпе тахçан секционка, гостинка тавраш илсе тултарнисем халь пурте сутлăха кăларнă. Общежитин пĕр хутĕнче кăна сахалтан та икĕ е виçĕ пӳлĕм суйлама май пур. Интернетри пĕлтерӳсене ĕненес тĕк 9 хутлă пĕр çуртра çеç 17 çурма гостинка сутăнать. Ыйтакан вара çукпа пĕрех. Пĕлтĕр кун йышшисене 850-900 пин тенкĕпе сутнă, кăçал 50-80 пин тенкĕ таранах чакнă. «Банксем ипотека кредичĕ панипе те çыхăннă пулĕ, пӳлĕм мар, хаклăрах пулин те тӳрех хваттер илме тăрăшаççĕ», – теççĕ риэлторсем. Ипотекăпа илме май пурри лайăхха, анчах та уйăхсерен 10-15 пин тенкĕ кредит тӳлесе пурăнасси те – шӳт мар. Анчах ку – уйрăм ыйту. Пĕр пӳлĕмлисен вăтам хакĕ – 1 миллион та 450 пин тенкĕ. Кивĕ 5 хутлă çуртра ку. Анчах та шалта йăлтах юсамалла. Обойĕсем çĕтĕк-çурăк, урайĕнчи линолеум та ячĕшĕн кăна. Чӳречисем çĕрнĕ, алăкĕсене улăштармалла, балкон йăтăнса анас патне çитнĕ. Шыв пăрăхĕсене те çĕнетмелле. Центртан чылай аякра вырнаçнă Алькеш поселокĕнчи хваттер хакĕсем те «çыртаççĕ». Çĕнĕ йышши кирпĕч çуртра юсав туман хваттер хакĕ – 1 миллион та 900 пин тенкĕ. Çĕнĕ кăнтăр районĕнчи ултă-çичĕ çул каялла хăпартса лартнă кирпĕч çуртра 36 тăваткал метрлă хваттере 2 миллион тенкĕпе туянма май пур. Паллах, кунта юсав тумалла мар. Хваттер-студисем те сахал мар халь. Вĕсем пĕр миллион тенкĕ кăна. Общежитири пӳлĕмрен условисем кунта чылай лайăхрах, анчах хваттерпе танлашма пултараймасть паллах.

«Çамрăксенчен ытларахăшĕ çĕнĕ çуртра йăва çавăрма тăрăшать. Хăтлă та хитре пурăнас килет вĕсен. Хакне пăхмасăрах харпăр хутса ăшăтмалли хваттерсем шыраççĕ», – каласа кăтартать риэлтор.

Шупашкарта хваттер туянакан нумай. Кăçал республикăра федераци «Çамрăк çемье» программи те ăнăçлă пурнăçланчĕ. Унпа усă курса чылай çемье сертификат илсе уйрăм кĕтеслĕ пулнă.

Пĕтĕмĕшле илсен, çĕнĕ тата никĕсне хывса хăпартма çеç тытăннă çуртсенче хваттер самай йӳнĕрех: пĕр тăваткал метрĕ 35-45 пинпе танлашать, общежити пӳлĕмĕн пĕр тăваткал метрĕ – 50 пин тенкĕ ытла.

Анчах Çĕнĕ çул хыççăн хваттерсем татах та хакланаççĕ теççĕ. Çавна кура Шупашкарти строительство организацийĕсем çĕнĕ çуртсенче хваттерсем сутма чарăннă. Çĕнĕ çул хыççăн çынсене тата пысăкрах хакпа сĕнесшĕн. Халăх вара ниме пăхмасăр туянать: ăçта та пулсан пурăнмалла-çке...

ÇУРТ-ЙĔР

Пĕчĕккисен савăнăçĕ

Çак кунсенче Шупашкарпа Çĕнĕ Шупашкар хулисенче «Тĕлĕнтермĕш хула» тата «Чĕкеç» ача сачĕсем хута кайнă. Унта пĕчĕккисене аталанмашкăн пĕтĕм услови туса панă.

Шупашкарти 202-мĕш ача садне пĕлтĕрхи июль уйăхĕнче хăпартма пуçланă. Пĕтĕмĕшле 111 миллион тенкĕ тăкакланă. 303 ачана путевка панă, вĕсенчен 120-шĕ ача садне çӳреме пуçланă та ĕнтĕ.

Çĕнĕ Шупашкарти «Чĕкеç» ача садне çĕклеме хыснаран 100 миллиона яхăн тенкĕ уйăрнă. Вăл Митта Ваçлей ячĕллĕ 20-мĕш вăтам шкул тытăмĕнче уçăлнă.

«5 çул каялла çак хулара ĕçсĕррисен йышĕ пысăкчĕ. Халĕ хăш-пĕр организацире ĕçлекенсем çитмеççĕ. Çĕнĕ Шупашкарта халăхăн пурнăç шайĕ ӳсни курăнать. Хула малашне те ăнăçлă аталанасса шанатăп», – тенĕ Михаил Васильевич паллă çак кун.

Кăçал республикăра 6 ача сачĕ уçăлнă. Çавна май хушма 60 ĕç вырăнĕ йĕркеленнĕ. Çулталăк вĕçлениччен шкул çулне çитменнисен тепĕр 9 учрежденийĕ ĕçлеме пуçлĕ.

Мария РОМАНСКАЯ.

МАТТУРСЕМ!

Пылак «Нарспие» çитекен çуках

Тăватă çулта пĕрре кулинари енĕпе Тĕнче кубокĕ иртет. Кăçалхи ноябрь вĕçĕнче ăна Люксембургра йĕркеленĕ. Ăмăртăва 86 патшалăхри 160 кондитер хутшăннă. Раççей командин йышне чăвашсем пĕрремĕш хутчен кĕнĕ. Дебют ăнăçлă çеç мар, чаплă иртнĕ темелле. Тӳресем халăхăмăрăн йăли-йĕркине, наци сĕмне тивĕçлипех хакланă.

Пуринчен ытла Ирина Щетининăн «Нарспи – тĕрлекен чăваш хĕрĕ» торчĕ кăсăклантарнă. Чăн та, апат мар – скульптура! Чустапа сахăртан çеç тунă тесе калаймăн та. «Арт-класс» номинацире ылтăна тивĕçнĕ вăл. Чăваш Республикинчи кулинарсен ассоциацийĕн председателĕ Николай Уездный пĕлтернĕ тăрăх, вăл 100 балран пурне те тивĕçнĕ-мĕн. Кунта апат тутине мар, илемне хаклаççĕ иккен. Апла пулин те Нарспин чăлха-нускийĕ, тĕрри çеç мар, çурта çути те çиме юрăхлине палăртмаллах.

Ирина Щетинина каланă тăрăх, ку ĕçе вăл уйăх çурă ăсталанă. Унччен çулталăк хатĕрленнĕ. Этнографи тĕрлĕ альбомĕнчи ӳкерчĕксене тишкернĕ, наци тумне, эрешĕсене тума вĕреннĕ.

– Чăваш хĕрĕсене чи малтанах сăпайлăх илем кӳрет. Çавăнпах Нарспи те чипер те ырă пулса тухрĕ, – пытармасть кулинар. – Чи йывăрри – сăнара ĕçре кăтартасси. Çакă конкурсăн чи пĕрремĕш условийĕ те. Çавăнпах Нарспие тĕрлеттерес терĕмĕр, йĕппе çип тыттартăмăр. Тӳресене çакă тĕлĕнтерчĕ те.

Кубокра пирĕн ентешсен тепĕр икĕ ĕçĕ те диплома тивĕçнĕ. Вĕсенчен пĕри – асатте-асаннен хăна кукăлĕ. Ара, несĕлĕмĕрсем çын патне кучченеççĕр кайман-çке. Ку вара ахальли мар, унăн ăшне «хаяррине» тултарнă кĕленче пытарнă. Кукăле Ирина Янтоновăпа Тамара Сергеева пĕçернĕ. Иккĕмĕш диплома Шупашкарти апатлану технологийĕсемпе коммерци техникумĕн студенчĕсем тивĕçнĕ. Çамрăксем Никита Сверчковăн картини тăрăх «Пушкин чăваш ялне килни» торт хатĕрленĕ.

Тортпа кукăле конкурса хутшăнакансем тĕпренчĕк юлмиччен çисе янă пулсан, тĕрлекен Нарспи тăван тăрăха таврăннă. Ăна Люксембургри кондитерсем çынсене илĕртес тĕллевпе чӳрече умне лартма туянасшăн çуннă, анчах пирĕн маçтăрсем республика мăнаçне сутма килĕшмен.

Татьяна НАУМОВА.

ФОРУМ

«Чăваш Республикин пултаруллă ачисем»

Çак ятпа иртекен форума кăçал 24 шкултан 148 вĕренекен хутшăнчĕ. Çак эрнере Чăваш патшалăх ӳнер музейĕнче çĕнтерӳçĕсене чысларĕç.

«Тăватă çул хушшинче çак форум вăй илни куçкĕрет. Конкурсра вăй виçекенсен йышĕ çулсеренех ӳссе пырать. Манăн шухăшпа, хушма пĕлӳ паракан шкулсенче чи пултаруллă ачасем вĕренеççĕ. Пултаруллисенчен те пултаруллисем паян çакăнта пуçтарăннă», – сăмах илчĕ ЧР культура министрĕ Вадим Ефимов. Вĕренекенсемпе пĕрлех педагогсене те тав турĕ вăл.

Шупашкарти ӳнер 6-мĕш шкул пуçлăхĕ Владимир Аксенов уява килнисене çитес çул Мускавра йĕркелекен «Пултаруллă ачасем – Раççей пуласлăхĕ» форума хутшăнмашкăн чĕнсе каларĕ. Малтанхи çулсенче пирĕн республика ят-сум çĕнсе илнĕ ĕнтĕ. Конкурса хутшăннисем лауреатсен йышне те кĕнĕ, Гран-прие те тивĕçнĕ.

Республика форумĕнче ачасен ăсталăхне 6 номинаципе – ӳкерчĕк, халăх пултарулăхĕ, сăнӳкерчĕк, кĕвĕ, фольклор, театр искусстви – хакларĕç. Гран-прие Тимур Джафаров çĕнсе илчĕ. Вăл – нумай конкурс çĕнтерӳçи. Вунтăваттăри çамрăк республика, çĕршыв, тĕнче шайĕнче палăрнă. «Флейта калани ӳпкешĕн, сывлăхшăн усăллă», – ăнлантарчĕ анне. Вăлах музыка шкулне çавăтса кайрĕ», – тет Тимур. Музыкçă çавнашкалах спортпа туслă. Пушă вăхăт тупăнсанах волейболла выляма васкать. Çурма çулта чарăнакансен йышĕнчен мар вăл. Ытларах пĕлме ăнтăлни мала тухма пулăшать те ăна.

Артем Фадеев Петр Чайковский ячĕпе çыру шăрçалани асра юлчĕ. Чуна тыткăнлакан кĕвĕ ĕмĕрсем иртсен те кивелменни çинчен каланă унта. Аслă Çĕнтерӳ 70 çул çитнине халалланă ӳкерчĕксем те куç умĕнче. Вĕсенче тăван халăхăн паттăрлăхне кăтартнă.

Марина ТУМАЛАНОВА.

«Хыпар» парнисемшĕн ăмăртнă

Раштавăн 6-7-мĕшĕсенче "Хыпар" хаçат тимĕр вăййипе туслисене Пĕтĕм Раççейри XXXI турнира йыхравларĕ. Ку хутĕнче ăмăрту Йĕпреçри "Патвар" физкультурăпа спорт керменĕнче иртрĕ.

Ăмăрту савăнăçлă парадран пуçланчĕ. Спортсменсемпе тренерсене ЧР Патшалăх Канашĕн Председателĕ **Юрий Попов,** Йĕпреç район пуçлăхĕ **Александр Яковлев,** район администрацийĕн пуçлăхĕ **Николай Чугаров,** ЧР физкультурăпа спорт министрĕн çумĕ **Сергей Шелтуков,** "Хыпар" Издательство çурчĕн директорĕ-тĕп редакторĕ **Валерий Туркай,** республикăри кире пуканĕ спорчĕн федерацийĕн ертӳçи **Юрий Карпов** тата сумлă ăмăртăвăн тĕп судйи **Борис Глинкин** саламларĕç.

ЧР Патшалăх Канашĕн Председателĕ Юрий Попов тимĕр вăййи хальхи вăхăтра та вăйлисемпе хăюллисене илĕртнишĕн хĕпĕртерĕ. "Сывă пурнăç йĕркине пăхăнакан тата спортпа туслă çыннăн сывлăхĕ ялан çирĕп, вăл нимĕнле йывăрлăхран та хăрамасть. Тимĕр вăййипе кăсăкланакан вара илемлĕ, вăйлă, ĕçре хастар, вĕренӳре тăрăшуллă. Кире пуканĕн спорчĕпе чылай çын интересленет: вĕсен йышĕнче эпир арçынсене кăна мар, хӳхĕм пикесемпе маттур хĕрарăмсене, пултаруллă яшсемпе сумлă ветерансене куратпăр", – терĕ Юрий Алексеевич турнирсенче пĕрре мар мала тухнă спортсменсене – Елчĕк каччине **Александр Павлова,** Йĕпреç пикине **Марина Федоровăна** тата **Юрий Карпова** – "2014 çулхи чи лайăх спортсмен" дипломсемпе чысланă май.

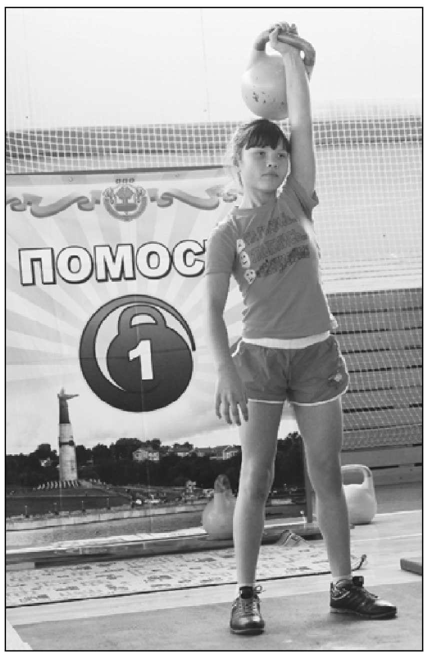

"Хыпар" Издательство çурчĕн директорĕ-тĕп редакторĕ Валерий Туркай та спорт уявĕпе хавхаланнине палăртрĕ. "Чăваш халăхĕн паттăр арĕсем авалтан кире пуканĕн спорчĕпе туслă. Паян та вĕсем пирĕн халăх ят-сумне çӳле çĕклеççĕ: маттур спортсменсем республика чысне тĕнче, Европа, çĕршыв шайĕнчи тĕрлĕ ăмăртура тивĕçлĕн хӳтĕлеççĕ," – терĕ Валерий Владимирович спортсменсене ăнăçу сунса.

Ăмăртăва çĕршывăн тĕрлĕ регионĕнчен 150 яхăн спортсмен хутшăнчĕ. Елчĕк, Канаш, Патăрьел, Шупашкар, Улатăр, Йĕпреç, Вăрнар, Куславкка, Çĕрпӳ, Тăвай тăрăхĕнчи паттăрсемпе вăй виçме помост çине Тутар, Мордва тата Мари республикисенчен килнĕ чи вăйлă атлетсем тухрĕç.

Йĕпреçсем Чăваш патшалăх ял хуçалăх академийĕн, Елчĕк районĕн, Улатăр хулин тата Тутар Республикин командисем хыççăн пиллĕкмĕш вырăн йышăнчĕç. Пучинкери вăтам шкулта тăххăрмĕш класра вĕренекен Анастасия Николаева 16 килограмлă кире пуканне 100 хут сулласа çĕклесе хĕрсен ушкăнĕнче пĕрремĕш вырăн йышăнчĕ. Унăн юлташĕ, халĕ ял хуçалăх академийĕн студенчĕ Алексей Иванов 32 килограмлă икĕ снаряда кăкăр çинчен 73 хут тĕртрĕ, икĕ енлĕ кĕрешӳре 131 очко пухса 78 килограмлă атлетсен хушшинче чи лайăх кăтартупа палăрчĕ, спорт мастерĕн кандидачĕн нормативне пурнăçларĕ. Пучинке шкулĕн аслă класĕсенче вĕренекен Иван Майоров, Алексей Леонтьев, Августина Павлова тата Ксения Петрова хăйсен виçисенче тата тĕрлĕ ушкăнра малти вырăнсене йышăнчĕç.

18 çултан кĕçĕнрех яшсен хушшинче кăçал Куславкка хулинчи Дмитрий Константиновпа Патăрьел районĕнчи Ринат Сафин уйрăмах пысăк çитĕнӳсем турĕç. Вĕсемсĕр пуçне хăйсен виçисенче мала тухнă Елчĕк районĕнчи Андрей Кузнецов, Куславкка районĕнчи Д.Кузьминпа В.Христофоров тата Тăвай районĕнчи Александр Немов çитес çул Пĕтĕм Раççейри яшсен ăмăртăвĕсене хутшăнĕç.

«Хыпар» хаçатăн парнисене çитĕннĕ атлетсен хушшинче Чăваш патшалăх педагогика университечĕн студентки Екатерина Иванова, ял хуçалăх академийĕн студенчĕсем Вера Николаева, Елизавета Еремеева, Евгений Малинников, Дмитрий Курчин, Иван Угаров, Улатăр пăхаттирĕ Юрий Синичкин тата Тутарстанран килнĕ хăна Искандер Шаехов çĕнсе илчĕç.

Сăмах май, Елчĕк районĕнчи А.В.Игнатьев олимпиец ячĕллĕ спорт шкулĕн воспитанникĕ, Чăваш патшалăх ял хуçалăх академийĕн студенчĕ Александр Павлов ку хутĕнче «Хыпар» ăмăртăвне килеймерĕ. Нумаях пулмасть Германире иртнĕ тĕнче чемпионатĕнче 78 килограмлă виçере пĕрремĕш вырăн йышăннăскер çак кунсенче Калугăра иртнĕ Пĕтĕм тĕнчери турнира хутшăннă. Унта пирĕн ентеш икĕ енлĕ кĕрешӳре 205 очко пухса пьедесталăн пĕрремĕш картлашки çине хăпарнă, тĕнче спорт мастерĕн нормативне пурнăçланă. Маттур каччăна черетлĕ çĕнтерӳпе саламлатпăр!

Андрей МИХАЙЛОВ,
Петр СИДОРОВ.

Василий КУЗЬМИН сăнӳкерчĕкĕсем.

ТĔП РЕДАКТОР САМАХĔ

«Хыпар» хаçат – хăрушлăхра!

1990 çулсен пуçламăшĕ. Мускав. Сокольники. Библиотека. Чăваш поэзийĕн касĕ. Мускавра пурăнакан йăхташăмăрсем, Тăван Чĕлхемĕршĕн ялан тунсăхлаканскерсем, хăйсен уявне Шупашкартан ятарласа Светлана Асамата тата çак йĕркесен авторне чĕнсе илнĕ.

Чи малтан, аслă Çеçпĕлĕмĕрĕн "Чăваш ачине" сăввинчи вилĕмсĕр йĕркесене /"Килсем, килсем, эс пур, çук мар!.."/ хавхаланса каланă хыççăн, Виссарион Пряников ăсчах мана сăмах парĕ. Эп халăх умне тухрăм /залра кам кăна çук! – генералĕ те, полковникĕ те, профессорĕ те, аспиранчĕ те!../, пĕр хушă чĕнмерĕм... унтан, татăклăн, "Эпир пулнă, пур, пулатпăр!" терĕм.

Пурте, "паллах! паллах!" урăхла пулма та пултараймасть!" тенĕн хĕрӳллĕн алă çупрĕç, йăл-йăл кулчĕç. Анчах та эп темиçе самантран малтанхи пекех татăклăн "Пулмасан та пултаратпăр!" терĕм.

Алă çупакан пулмарĕ. Пурин те куçĕсенче – пĕр ыйту, пĕр туйăм: "Мĕскер? Мĕскер?.. Мĕнле апла – эпир пулмасан та пултаратпăр-и?! Çук, çук, мĕскер Эсир, çамрăк çын, кун пекки пулма пултараймасть!!!"

"Пулма пултарать! – терĕм эпĕ малтанхи пекех татăклăн. – Енчен те эпир хамăра хамăр хисеплемесен, енчен те эпир хамăрăн пуласлăхăмăршăн тăрăшмасан, ачамăрсене чăвашла вĕрентмесен, тăван литературăпа культурăна çине тăрса аталантармасан!.."

...Ахальтен аса илмерĕм эп паян тахçан, иртнĕ ĕмĕрĕн шавлă та пăлханулă 90-мĕш çулĕсен пуçламăшĕнче Мускавра пулса иртнине. Мана паян та çав ыйтусемех пăшăрхантараççĕ: пулатпăр-и эпир? Еплерех пулĕç тепĕр 40-50 çултан чăваш чĕлхипе чăваш сăмахлăхĕ, чăваш литературипе культури?.. Çакăнпа пĕрле мана, паллах, "Хыпар" хаçат пуласлăхĕ пăшăрхантарать.

Тăванăмсем!

"Хыпар" хаçата – "чăваш халăхĕн хаçатне" – юлашки çулсенче **2000 çын** çырăнса тăнă. **2000 çын çеç!** Чăваш Ен тулашĕнче – **28 çын! 28 çын çеç!..**

Хăрушă-и? Хăрушă!..

Пĕрисем калама пултараççĕ: тăхтăрха, эсир хăвăрăн хаçатăрта "Хыпар" кунсерен 7384 экземпляр пичетленет тесе çирĕплететĕр-иç! Çапла, ку тĕрĕс. "Хыпар" паянхи кун чăнах та 7384 экземпляр пичетленет. Анчах та ку шутран 2000 экземплярне çеç пирĕн вулаканăмăрсем **çырăнса** илеççĕ...

...Лару-тăру çав тери ҫивĕч, çав тери кăткăс /кун пирки тӳррĕн те уçăмлăн каламасан, вăл пушшех ҫивĕчленĕ, пушшех кăткăсланĕ/.

Кам айăплă?

Тираж ыйтăвĕ çакăн пекех ҫивĕчленсе çитнĕшĕн, халăхăмăр хăйĕн "тĕп хаçатĕнчен" писнĕшĕн туринчен те ытларах айăпли, паллах, "Хыпар" хаçат хăй. Çакăн сăлтавĕсем пĕрре çеç мар, иккĕ çеç те мар. Эпир вĕсене пĕлетпĕр.

Кирек хăш хаçатăн, журналăн, кĕнекен, спектаклĕн, кинофильмăн шăпипе пуласлăхне пĕр япала, пĕр пулăм татса парать: кăсăклă-и çак хаçат, журнал т.ыт.те, е кăсăклă мар-и? Мĕн те пулин парать-и вăл вулаканпа куракана, е памасть-и?..

Шел, шăпах çак тĕлĕшпе хăйĕн вулаканĕшĕн пыракан ҫивĕч кĕрешӳре "Хыпар" хаçат выляса ячĕ, пысăк çухату тӳсрĕ.

Нумаях пулмасть, паллă ĕнтĕ, эпир, Раççей Президенчĕн В.В.Путинăн шаннă çыннисем тата Халăх фрончĕн хастарĕсем, Мускавра пуçтарăнтăмăр, тĕрлĕ ҫивĕч ыйтусене сӳтсе яврăмăр, хамăрăн Ертӳçĕмĕрпе тĕл пултăмăр. В.В.Путинăн шаннă çыннисен йышĕнче /вĕсем – пĕринчен тепри сумлăрах та хисеплĕрех/ Кабарда-Балкар Республикинчи Тырнауз /чăвашла – "тăрна çăварĕ"/ хулинчи 3-мĕш вăтам шкул директорĕ Любовь Хутуева та пур. Пĕррехинче эп çак питĕ ăслă та пултарулă хĕрарăмран балкарсен тĕп "Заман" /Самана/ ятлă хаçачĕ пирки ыйтса пĕлме шутларăм.

"Пирĕн халăх питĕ юратать "Заман" хаçата, – терĕ Любовь Шарафиевна, – вăл пĕтĕм халăха хумхантаракан ҫивĕч те кăткăс ыйтусене хускатать, тĕрлĕ шухăш-туйăмлă çынсене сăмах парать. "Заман" хаçат пире, балкар халăхĕн ывăлĕсемпе хĕрĕсене, пĕр пысăк та вăйлă йыша пĕрлештерет, пирĕн халăха Халăх пулма пулăшать".

Паянхи "Хыпар" пирки эпир, чăвашсем, тăванăмсем, çакăн пек калаятпăр-и? Ман шутпа, хальлĕхе – çук. Шел пулин те, çук.

Тахçан вара шăпах "Хыпар", Н.В.Никольский никĕсленĕскер, Иван Яковлевич Яковлевăн Халалне асра тытса, Вĕрентекенĕмĕрĕн Ĕçне малалла тăсса, чăваш халăхĕшĕн, Чăваш Тĕнчишĕн калама çук пысăк ĕç тунă. Вăл çĕршывăмăрăн чи йывăр, чи кăткăс тапхăрĕсенче те чăваш ывăлĕсемпе хĕрĕсене пĕр пысăк та хăватлă йыша пĕрлештернĕ, чăваш халăхне Халăх пулма пулăшнă, чăваш халăхне малалла ăнтăлма йыхăракан Ялав пулнă.

...Ялав тенĕрен. Пĕлекенсем пĕлеççĕ: пур çар чаçĕн те **хăйĕн ялавĕ** пур. Ялавсăр çар чаçĕ çар чаçĕ мар. Ялавне çухатнă чаçе ан тив, темле тискер те хаяр çапăçура пулса иртнĕ пултăр çакă, – салатса яраççĕ. Мĕншĕн тесен вăл хăйĕн тĕп пуянлăхне – ЯЛАВНЕ – çухатнă.

Паянхи чăваш халăхне питĕ пысăк чаçпе танлаштарсан /мĕншĕн танлаштарас мар? Пурнăç, мĕн кĕрешӳ мар-им, вăрçă мар-им?/, унăн хăйĕн Ялавĕ пур. Çав Ялав вăл – "Хыпар" хаçат. "Хыпар" хаçата çухатсан, эпир пĕтĕмпех çухататпăр. Чысăмăра та, мăнаçлăхăмăра та, пĕрлĕхĕмĕре те, пуласлăхăмăра та.

"Хыпар" хаçат – хăрушлăхра, Вулаканăмăр!

"Хыпар" хаçат санран пулăшу кĕтет.

Çырăнмаллах "Хыпара", çырăнмаллах!

Валери ТУРКАЙ.

ШĂПА

Шур хурăнсем те кулянаççĕ

Афган вăрçин паттăрне Владимир Тукмакова Çĕнĕ Ахпӳртре ватти-вĕтти таранах пĕлет. Ăна вунтăхăр çултах Хĕрлĕ Çăлтăр орденĕпе наградăланă. Шел те, Володьăн ĕмĕрĕ вăрăмах пулайман. 39 çултах пурнăçран уйрăлнă вăл. Ăна тăван тăрăхĕнче манмаççĕ. Ун ячĕпе Çĕнĕ Ахпӳртре кашни çулах хоккей турнирĕ иртет.

Федор Петровичпа Александра Макаровна патне кĕрсе, тен, йăнăш та турăм-и? Ывăлĕ пирки аса илтерсе амăшĕн чунне татах та ыраттартăм-çке. Аслă ывăлĕн Володьăн пысăклатнă сăнӳкерчĕкĕсем çине пăхса йĕчĕ вăл.

– Çук, çук, Володя та, Лена та урăх таврăнмаççĕ. Пахчари шур хурăнсем те кашни кунах ывăлăма аса илтереççĕ. Йывăçсем те кулянни пек туйăнать. Салтакран килсен Володя лартнăччĕ вĕсене, – терĕ вăл пăртак лăпланнă хыççăн.

Хĕрĕ Лена виçĕ çул каялла усал шыçăпа чирлесе вилнĕ-мĕн. Володя мĕн ачаран хоккей выляма юратнă.

– Спортра яланах малтаччĕ. Шкулта учительсен умĕнче пите хĕретме тивмен манăн, нихăçан та намăс кăтартман. Çемьере чи асли пулнă май ыттисемшĕн яланах тĕслĕхчĕ. Çапăçса çӳремен, усал пулман. Юлташĕ тĕлĕнмелле нумайччĕ, – каласа кăтартрĕ амăшĕ.

Каччă шутне кĕрсен клубран та вăхăтра таврăннă. Юратнă амăшне хурлантарасран, вăл пăшăрханасран сыхланнă каччă.

Çарта Афгана лекнĕ, анчах сывăх çыннисене кулянтарса çырман Володя.

Вăрçă хирĕнчен тăван яла майăн 1-мĕшĕнче çитнĕ.

– Анне, Володя тете килет. Ман çĕнĕ тапăчки ăçта? – хыпăнса ӳкнĕ кĕçĕн ывăлĕ Коля. Амăшĕ панă ура тумтирне тăхăннă та тетĕшне хирĕç кĕпер патне çитиех чупнă шăпăрлан.

– Кольăна хапха умне çитиех йăтса килчĕ. Ун чухне ман пĕр хуйхă та пулман. Вăл телейлĕ кунсем асăнмалăх кăна юлчĕç, – куççульне шăлать амăшĕ.

Владимир Тукмаков вунă çул каялла пурнăçран уйрăлнă.

– Мана та нумай пулăшатчĕ. Урок хыççăн фермăна вĕçтерсе çитетчĕ, тракторпа улăм турттаратчĕ. Çемьере асли пулнă май Володьăна ĕç ытларах лекнĕ, – калаçăва юлашкинчен Федор Петрович та хутшăнчĕ.

Александра Макаровна 22 çул почтальонра тăрăшнă. Çавна май ял çыннисене хаçат-журнал, çыру-открытка Володя та хаваспах валеçнĕ.

Афган вăрçинчен орденпа таврăннă салтака манмаççĕ Çĕнĕ Ахпӳртсем. Унăн ашшĕ-амăшне, тăванĕсене сума сăваççĕ ялта. Тăван шкулĕнче вăрçă вут-çулăмĕ витĕр тухнă Владимир Тукмакова асăнса ятарлă кĕтес уçнă.

Елена АТАМАНОВА.
Патăрьел районĕ.

АЛ ĂСТИ

Пура пурарăм пушă вăхăтра

/Вĕçĕ. Пуçламăшĕ 1-мĕш стр./.

Йывăçран катка-пичке, савăт-сапа, кĕрепле тавраш, урапа кустăрми те тунă. Строитель алли вара туратсенчен çуртсем хăпартма тытăннă. Çапла пĕрин хыççăн тепри... Хут çинче мар, пуçра ӳкерĕнеççĕ пулас шедевр макечĕсем. Унтан çил арманĕсем, капмар çуртсем, керменсем майĕпен хăпарма тытăнаççĕ. Васкамасăр, асăрханса, тăрăшса, тĕплĕ тăвать вĕсене ăста. Пĕр пысăк япала капăрласах хĕл каçать темелле. Хăвăрт пулакан ĕç мар-çке.

Нумайăшĕ Геннадий Гурьевич киленĕçĕ пирки пĕлмен те. Сăпайлăскер ĕçе вăрттăн пурнăçланă. Пĕрле вĕреннĕ тантăшĕсем, пĕлĕшĕсем те хăшĕпĕри кун пирки халĕ çеç пĕлеççĕ.

– Мухтанни пек пулать-çке. Çавăнпах кăтартман та, – ăнлантарать Геннадий Гурьев. – Пушкин юмахĕсенче çеç миçе тĕрлĕ кермен курма пулать? Ас туса юлатăн та çавăн евĕрлине хăпартма хăтланатăн. Интереслĕ-çке. Çав вăхăтрах чăтăмлăх кирлĕ. Кашни пайпа тĕплĕ ĕçлемелле, – тет вăл.

– Психологи сехечĕ пур теççĕ. Вăт çавăнпа эпĕ хама аллăра çеç туятăп-ха, – кулать арçын хăпартланса.

Тепĕр тесен ăна çав çула çитнĕ тесе калаймăн та. Пултаруллăскер ташша тухсан та яшсенчен те ирттерет.

– Анне хитре сасăллăччĕ, еплерех шăрантаратчĕ. Атте те юлман унран. Хулăн сасăллăччĕ, – каласа кăтартать вырăнти артист. Ара, шкулта вĕреннĕ чухнех халăх умне тухнă Гурий. Концертсене хутшăннă. Спектакльсенче те вылянă. Айтар рольне калăплани те асĕнчех.

Ялта пурăнма пуçласан вара «Телей» фольклор ушкăнне çӳреме тытăннă. Юрлать, ташлать. Шӳтлеме те ăста.

Киленĕçĕпе район, республика, Раççей шайĕнчи ăмăртусене явăçать пултаруллăскер.

– Кăçалхи Культура çулталăкĕ маншăн питĕ ăнăçлă, тухăçлă пулчĕ. Тĕрлĕ конкурса палăрмалла хутшăнтăм, ĕçе хакласа курав йĕркелесси патнех çитрĕм, – тет Трак енĕн маттурĕ.

Татьяна НАУМОВА.
Автор сăнӳкерчĕкĕ.

ТЕЛЕРАДИОПРОГРАММА декабрь, 15-21

15 тунтикун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 1.00, 3.00 Новости
9.15, 4.25 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.20 «Сегодня вечером» 16+
14.25, 15.15 «Время покажет» 16+
16.00, 2.45, 3.05 «Мужское / Женское» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.45 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
21.30 Т/с «МАЖОР» 16+
23.30 «Вечерний Ургант» 16+
0.00 «Познер» 16+
1.15 Т/с «ВЕГАС» 16+
3.40 «В наше время» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00 «Небесный щит»
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Местное время
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.55 «Особый случай» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «СЕРДЦЕ ЗВЕЗДЫ» 12+
16.00 Т/с «ПОКА СТАНИЦА СПИТ» 12+
17.30 Т/с «ПО ГОРЯЧИМ СЛЕДАМ» 12+
18.30 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ-14» 12+
0.45 «Химия нашего тела. Витамины»
1.50 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+

ЧТВ

14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.10-17.30 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

Россия К

7.00 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.15 Новости культуры
10.15, 1.40 «Наблюдатель»
11.15 Х/ф «АНТОН ИВАНОВИЧ СЕРДИТСЯ»
12.35 Д/ф «Андреич»
13.05, 22.45 Д/с «Апостолы». «Мария Магдалина»
13.35 Х/ф «ОТКРЫТАЯ КНИГА»
14.40, 17.20, 2.35 «Мировые сокровища культуры»
15.10 Academia
16.00 Д/ф «Город №2 (город Курчатов)»
16.40 Д/ф «Жар-птица Ивана Билибина»
17.35 «Декабрьские вечера. Избранное»
18.20 Д/ф «Камиль Писсарро»
18.30 «Те, с которыми я... Динара Асанова»
19.15 Главная роль
19.30 «Сати. Нескучная классика...»
20.10 Д/ф «Александр Столетов. Первый физик России»
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.05 «Правила жизни»
21.30 Д/с «Рассекреченная история». «Трагедия плена»
22.00 «Тем временем»
23.35 Д/ф «Мама». «Прощенный день»
0.45 Д/ф «Юл Бриннер. Душа бродяги»
1.30 Ф. Шопен. Баллада №1. Исполняет Ф. Кемпф

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.25 «Прокурорская проверка» 16+
9.35, 10.30 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
11.55 Суд присяжных 16+
13.30 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.45 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.20, 16.30 Т/с «ЛЕСНИК» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
20.00 Т/с «БРАТАНЫ» 16+
23.00 «Анатомия дня»
23.55 Т/с «ЧЕЛОВЕК НИОТКУДА» 16+
1.45 «ДНК» 16+
2.50 Дикий мир 0+
3.05 Т/с «ОДИН ПРОТИВ ВСЕХ» 16+
5.00 Т/с «СУПРУГИ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.20 Х/ф «ТРИ ДНЯ НА РАЗМЫШЛЕНИЕ» 12+
10.55 «Доктор И...» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 «Постскриптум» 16+
12.50 «В центре событий» 16+
13.55 «Осторожно, мошенники! 16+
14.50, 19.30 Город новостей
15.15 Городское собрание 12+
16.05, 17.55 Х/ф «ЧИСТО АНГЛИЙСКОЕ УБИЙСТВО» 12+
18.20 «Право голоса» 16+
19.45 Т/с «ВИКТОРИЯ» 16+
21.45, 1.30 Петровка, 38 16+
22.30 «Оружие вежливых людей» 16+
23.05 Без обмана. «Криминальный паштет» 16+
0.00 События. 25-й час
0.30 «Футбольный центр»
1.00 «Мозговой штурм. Чем опасен спайс?» 12+
1.45 Х/ф «ВРЕМЯ СЧАСТЬЯ» 16+
3.25 Х/ф «ЭМИГРАНТ» 16+

РЕН

5.00 «Территория заблуждений» 16+
6.00, 18.00 «Верное средство» 16+
7.00, 12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
7.30, 13.00 Званый ужин 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «24» 16+
9.00 «Военная тайна» 16+
11.00 Д/ф «Вселенная» 16+
14.00 «Засуди меня» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
20.00, 0.00 Х/ф «ГЛУБОКОЕ СИНЕЕ МОРЕ» 16+
22.00, 23.30 «Смотреть всем!» 16+
2.00 Х/ф «ПЕРЕГОН» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

06.00 “Игра по правилам и без”. И.Кобзон /12+/
07.00 М/ф «Маленький рыжик» /6+/
07.30, 17.30 Т/с «Чужие тайны» /16+/
08.30 «Спросите доктора» /12+/
09.30 Х/ф «Не ждали, не гадали» /12+/
11.30 Д/ф «Скажи, что не так» /16+/
12.30 «Час суда» /16+/
13.30 М/с «Золушка» /12+/
14.00 «Любовь и власть Раисы Горбачевой» /12+/
15.00 Т/с «С Новым счастьем» /16+/
16.00 Д/ф «Люди РФ» /12+/
16.30 Д/ф «Наша марка» /12+/
17.00 М/ф “Малиновка и медведь” /6+/
18.30, 21.00 «Республика хыпарсен кăларăмĕ
18.45 «Ылтăн çÿпçерен» /6+/
19.00 «Пехил» /12+/
19.30, 21.30 «Республика»
20.00 «Такие же» /12+/
20.30 «Открытый регион» /12+/
22.00 Х/ф «Дневной поезд» /16+/
00.00 Т/с «Совершенное сердце» /16+/

Чăваш Наци радиовĕ

06.30-07.00 Вăрман кĕвви (12+) 7.10-8.00 Янра, юрă!(хит-парад) (12+) 8.10-8.30, 11.10-11.30, 15.10-15.30, 16.10-16.30, 17.10-17.30, 18.10-18.30, 19.10-19.30, 20.10-20.30, 21.10-21.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00 Тема дня (12+), 15.30-16.00 Çĕр сум. (12+) 9.10-10.00 Не формат. (12+) 10.10-10.30, 22.10-22.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 10.30-11.00 Символ веры. (12+) 11.30-12.00 Ялтан яла. (12+) 12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.10-15.00 Путешествие в историю чуваш. (12+) 15.30-16.00 Мăшăр çунат (12+) 16.30-17.00 Социальный вопрос. (12+) 17.30-18.00 Детский перекресток . (6+) 18.30-19.00 Тема дня. (12+) 19.30-20.00 Тĕплĕ калаçу. (12+) 20.30-21.00 Уйăхпи юмахĕсем. (6+) 21.30-22.00 Çемье ăшши. (12+) 22.10-23.00 Янра юрă! (хит-парад). (12+) 23.30-24.00 Присягая Родине. (12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Тунтикун, ытларикун, юнкун, кĕçнерникун, эрнекун
6.00, 7.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 20.00, 22.00 — Хыпарсем. (12+)
8.00, 9.00, 11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 — Новости. (12)

Чăваш радиовĕ

6.10 Анонс передач
6.15 События
6.27 Салтак пăтти
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Мамино право
7.33 Паянхи кун
7.37 Çула тухсан
7.51 Мы - вместе
7.58-8.00 Погода
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Театр у микрофона
18.49-19.00 Вести-Чувашия

16 ытларикун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.15, 3.00 Новости
9.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.15, 21.35 Т/с «МАЖОР» 16+
14.25, 15.15 «Время покажет» 16+
16.00, 3.15 «Мужское / Женское» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.45 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
23.40 «Вечерний Ургант» 16+
0.30 «Структура момента» 16+
1.30, 3.05 Т/с «ВЕГАС» 16+
4.00 «В наше время» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00 «Юрий Андропов. Терра Инкогнита» 12+
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Местное время
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.55 «Особый случай» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «СЕРДЦЕ ЗВЕЗДЫ» 12+
16.00 Т/с «ПОКА СТАНИЦА СПИТ» 12+
17.30 Т/с «ПО ГОРЯЧИМ СЛЕДАМ» 12+
18.30 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ-14» 12+
0.45 «Нюрнберг. 70 лет спустя.» 16+
1.45 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.00 Утренний гость /на чувашском языке/
9.35-9.55 Сто вопросов о столице. Актуальное интервью
11.35-11.55 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.10-17.30 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

Россия К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.15 Новости культуры
10.15, 1.55 «Наблюдатель»
11.15, 23.35 Х/ф «ЛЕДИ МАКБЕТ МЦЕНСКОГО УЕЗДА»
12.40 «Эрмитаж - 250»
13.05, 22.45 Д/с «Апостолы». «Евангелист Марк»
13.35 Х/ф «ОТКРЫТАЯ КНИГА»
15.10 Academia
16.00 «Сати. Нескучная классика...»
16.40 Д/ф «Юл Бриннер. Душа бродяги»
17.20 «Мировые сокровища культуры»
17.35 «Декабрьские вечера. Избранное» Исаак Стерн и Ефим Бронфман
18.30 «Те, с которыми я... Андрей Смирнов»
19.15 Главная роль
19.30 Искусственный отбор
20.10 Д/ф «Людвиг Больцман. Высокочтимый профессор, глубоко обожаемый Луи!»
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.05 «Правила жизни»
21.30 Д/с «Рассекреченная история». «Лина Штерн. Секрет спасения»
22.00 «Игра в бисер»
0.55 Трио В. А. Моцарта в Театре Бибиена, Мантуя

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.25 «Прокурорская проверка» 16+
9.35, 10.30 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
11.55 Суд присяжных 16+
13.30 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.45 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.20, 16.30 Т/с «ЛЕСНИК» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
20.00 Т/с «БРАТАНЫ» 16+
23.00 «Анатомия дня»
23.55 Т/с «ЧЕЛОВЕК НИОТКУДА» 16+
1.50 Главная дорога 16+
2.20 «Враги народа» 16+
3.10 Т/с «ОДИН ПРОТИВ ВСЕХ» 16+
5.00 Т/с «СУПРУГИ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.20 Х/ф «НЕ МОГУ СКАЗАТЬ «ПРОЩАЙ» 12+
10.00 Д/ф «Три жизни Виктора Сухорукова» 12+
10.55 «Доктор И...» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «ЧЕТВЕРГ, 12-Е» 16+
13.25 «Простые сложности» 12+
14.00 «Карнавал» 12+
14.50, 19.30 Город новостей
15.15 Без обмана. «Криминальный паштет» 16+
16.00, 17.55 Х/ф «ЧИСТО АНГЛИЙСКОЕ УБИЙСТВО» 12+
18.15 «Право голоса» 16+
19.45 Т/с «ВИКТОРИЯ» 16+
21.45, 1.00 Петровка, 38 16+
22.30 «Осторожно, мошенники!» 16+
23.05 «Удар властью. Михаил Евдокимов» 16+
0.00 События. 25-й час
0.30 «СтихиЯ» 12+
1.15 Х/ф «МАЛЕНЬКИЙ КУПАЛЬЩИК» 12+
2.45 Х/ф «ЖЕНАТЫЙ ХОЛОСТЯК»
4.15 Д/ф «Вертинские. Наследство Короля» 12+

РЕН

5.00, 4.00 «СЛЕДАКИ» 16+
6.00, 18.00 «Верное средство» 16+
7.00, 12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
7.30, 13.00 Званый ужин 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «24» 16+
9.00 «Военная тайна» 16+
11.00 Д/ф «Тайна спасения» 16+
14.00 «Засуди меня» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
20.00, 0.00 Х/ф «ПИСЬМА К ДЖУЛЬЕТТЕ» 16+
22.00, 23.30 «Смотреть всем!» 16+
2.00 Х/ф «КРЕМЕНЬ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

06.00, 18.30, 21.00 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
06.15 «Ылтăн çÿпçерен» /6+/
06.30, 19.30, 21.30 «Республика»
07.00 М/ф «Маленький рыжик» /6+/
07.30, 17.30 Т/с «Чужие тайны» /16+/
08.30 «Дело вкуса» /12+/
09.30 Х/ф «Цыган» /12+/
11.30 Д/ф «Скажи, что не так» /16+/
12.30 Д/ф «Час суда» /16+/
13.30 М/с «Золушка» /12+/
14.00 Д/ф «Люди РФ /12+/
14.30 Д/ф «Наша марка» /12+/
15.00 Т/с «С Новым счастьем!» /16+/
16.00 Д/ф «Утомленные славой» /12+/
17.00 М/ф “Пластилиновая ворона” /6+/
18.45 «Тĕплĕ калаçу» /12+/
19.00 «Аван-и» /12+/
20.00 «Правовое поле» /12+/
20.30 «Акилбупсер» /12+/
21.15 «Тĕплĕ калаçу» /12+/
22.00 Х/ф «Сноровка... и как ее приобрести» /16 +/
00.00 Т/с «Совершенное сердце» /16+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл.(12+) 6.30-7.00, 21.30-22.00 Республика сасси. (12+) 8.10-8.30, 9.10-9.30, 10.10-10.30, 16.10-16.30, 17.10-17.30, 18.10-18.30, 20.10-20.30, 21.10-21.30, 22.10-22.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00, 19.10-19.30 Тема дня. (12+) 9.30-10.00 Тĕплĕ калаçу. (12+) 10.30-11.00 Социальный вопрос. (12+) 11.10-11.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 11.30-12.00, 22.30-23.00 Çемье ăшши. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.10-15.00 Янра юрă! (хит-парад). (12+) 15.30-16.00 Ачалăх урхамахĕ. (12+) 16.30-17.00, 23.30-24.00 Экстренный час. (16+) 17.30-18.00 Çĕр сум. (12+) 18.30-19.00 Чăваш Ен çулсем тата çынсем. (12+) 19.30-20.00 Тĕплĕ калаçу. (12+) 20.30-21.00 Уйăхпи юмахĕсем. (6+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Кăмăлтан. Ирхи концерт
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă саламĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.27 Будьте здоровы
7.37 Тÿсĕм
7.47 Олимпийские горизонты
7.55-8.00 Юрă çаврăмĕ
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Остров молодых
18.39 Каçхи юмах
18.49-19.00 Вести-Чувашия

17 юнкун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.15, 3.00 Новости
9.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.15, 21.35 Т/с «МАЖОР» 16+
14.25, 15.15 «Время покажет» 16+
16.00, 3.15 «Мужское / Женское» 16+
17.00 «Наедине со всеми» 16+
18.45 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
23.40 «Вечерний Ургант» 16+
0.30 «Политика» 16+
1.30, 3.05 Т/с «ВЕГАС» 16+
4.00 «В наше время» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00 «Сталин. Последнее дело» 12+
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Местное время
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.55 «Особый случай» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «СЕРДЦЕ ЗВЕЗДЫ» 12+
16.00 Т/с «ПОКА СТАНИЦА СПИТ» 12+
17.30 Т/с «ПО ГОРЯЧИМ СЛЕДАМ» 12+
18.30 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ-14» 12+
0.45 «Томограмма судьбы. Извилины таланта» 12+
1.45 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
11.35-11.55 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.10-17.30 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

Россия К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.15 Новости культуры
10.15, 1.55 «Наблюдатель»
11.15, 23.35 Х/ф «ПАЛАТА №6»
12.40 «Красуйся, град Петров!»
13.05, 22.45 Д/с «Апостолы». «Лука»
13.35 Х/ф «ОТКРЫТАЯ КНИГА»
14.40, 17.20, 1.40 «Мировые сокровища культуры»
15.10 Academia
16.00 Искусственный отбор
16.40 «Больше, чем любовь»
17.35 «Декабрьские вечера. Избранное»
18.30 «Те, с которыми я... Виктор Титов»
19.15 Главная роль
19.30 «Абсолютный слух»
20.10 Д/ф «Петр Лебедев. Человек, который взвесил свет»
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.05 «Правила жизни»
21.30 Д/с «Запечатленное время». «Дети из трущоб»
22.00 Власть факта. «Точные науки: в поисках истории»
1.00 Д/ф «Борис Анреп. Мозаика судьбы»

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.25 «Прокурорская проверка» 16+
9.35, 10.30 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
11.55 Суд присяжных 16+
13.30 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.45 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.20, 16.30 Т/с «ЛЕСНИК» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
20.00 Т/с «БРАТАНЫ» 16+
23.00 «Анатомия дня»
23.55 Т/с «ЧЕЛОВЕК НИОТКУДА» 16+
1.45 Квартирный вопрос 0+
2.50 Дикий мир 0+
3.05 Т/с «ОДИН ПРОТИВ ВСЕХ» 16+
5.00 Т/с «СУПРУГИ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.15 Х/ф «ЧЕЛОВЕК-АМФИБИЯ»
10.05 Д/ф «Зинаида Шарко. В гордом одиночестве» 12+
10.55 «Доктор И...» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «ХОЗЯЙКА «БЕЛЫХ НОЧЕЙ» 16+
13.40 «Простые сложности» 12+
14.10 «Наша Москва» 12+
14.50, 19.30 Город новостей
15.15 «Удар властью. Михаил Евдокимов» 16+
16.00, 17.55 Х/ф «ЧИСТО АНГЛИЙСКОЕ УБИЙСТВО» 12+
18.15 «Право голоса» 16+
19.45 Т/с «ВИКТОРИЯ» 16+
21.45, 1.05 Петровка, 38 16+
22.30 Линия защиты 16+
23.05 «Советские мафии. Волшебники Изумрудного города» 16+
0.00 События. 25-й час
0.25 «Русский вопрос» 12+
1.20 Х/ф «ИМПОТЕНТ» 16+
2.40 Х/ф «НЕУДАЧНИК АЛЬФРЕД, ИЛИ ПОСЛЕ ДОЖДЯ ПЛОХАЯ ПОГОДА» 12+
4.10 Д/ф «Леонид Броневой. А вас я попрошу остаться» 12+

РЕН

5.00, 4.00 «СЛЕДАКИ» 16+
6.00, 18.00 «Верное средство» 16+
7.00, 12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
7.30, 13.00 Званый ужин 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «24» 16+
9.00 «Территория заблуждений» 16+
11.00 Д/ф «Земля. В поисках создателя» 16+
14.00 «Засуди меня» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
20.00, 0.00 Х/ф «ЦИКЛОП» 16+
21.50, 23.30 «Смотреть всем!» 16+
1.50 Х/ф «ДУХОВ ДЕНЬ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

06.00, 18.30, 21.00 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
06.15 «Тĕплĕ калаçу /12+/
06.30, 19.30, 21.30 «Республика»
07.00, 17.00 М/ф «Колобки идут на следу» /6+/
07.30, 17.30 Т/с «Чужие тайны» /16+/
08.30 «Спросите доктора» /12+/
09.30 Х/ф «Цыган» /12+/
11.30 Д/ф «Скажи, что не так» /16+/
12.30 Д/ф «Час суда» /16+/
13.30 М/с «Золушка» /12+/
14.00 Д/ф «Утомленные славой» /12+/
15.00 Т/с «С Новым счастьем!» /16+/
16.00 Д/ф «Африка. Опасная реальность» /16+/
18.45 «Ялан янра, чăваш сăмахĕ» /0+/
19.00 «Кил ăшши» /12+/
20.00 «Круглый стол» /12+/
20.45 «Один день с профессионалом» /12+/
22.00 Х/ф «Аллея славы» /16+/
00.00 Т/с «Совершенное сердце» /16+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл. (12+) 6.30-7.00, 21.30-22.00 Республика сасси. (12+) 8.10-8.30, 10.10-10.30, 11.10-11.30, 14.10-14.30,15.10-15.30, 16.10-16.30, 18.10-18.30, 20.10-20.30, 21.10-21.30, 22.10-22.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) 9.10-10.00 Женская среда. (12+) 10.30-11.00 Чăваш Ен çулсем тата çынсем. (12+) 11.30-12.00 Çĕр сум. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.30-15.00 Студгородок . (12+) 15.30-16.00 Ачалăх урхамахĕ. (6+) 16.30-17.00, 23.30-24.00 Экстренный час. (16+) 17.10-18.00 Пĕччен мар. (12+) 18.30-19.00 Ялтан яла. (12+) 19.10-19.30 Тема дня. (12+) 19.30-20.00 Тĕплĕ калаçу. (12+) 20.30-21.00 Уйăхпи юмахĕсем. (6+) 22.30-23.00 Чĕрере çуралнă сăвăсем.(12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Журналистсем ентешсем
6.34 Имею право
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.26 Диалоги о школе
7.37 Права потребителя
7.43-8.00 Ирхи концерт
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Юрă çаврăмĕ
18.29 Будни ЖКХ
18.49 -19.00 Вести-Чувашия

18 кĕçнерникун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 15.00, 18.00, 0.40, 3.00 Новости
9.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.00 Пресс-конференция Президента Российской Федерации Владимира Путина. Прямая трансляция
15.15 «Время покажет» 16+
17.00, 2.30, 3.05 «Наедине со всеми» 16+
18.50 Хоккей. Кубок Первого канала. Сборная России - сборная Финляндии. Прямой эфир
21.00 «Время»
22.00 Т/с «МАЖОР» 16+
0.05 «Вечерний Ургант» 16+
0.55 Т/с «ВЕГАС» 16+
3.20 «Мужское / Женское» 16+
4.05 «В наше время» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00, 3.20 «Шифры нашего тела. Сердце» 12+
9.55 «О самом главном»
11.00, 17.00, 20.00 Вести
11.35, 17.10, 19.35 Местное время
12.00 Пресс-конференция Президента Российской Федерации Владимира Путина. Прямая трансляция
15.00 Х/ф «ПОДРУГИ» 12+
17.30 Т/с «ПО ГОРЯЧИМ СЛЕДАМ» 12+
18.30 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ-14» 12+
0.45 «Гений разведки. Артур Артузов» 12+
1.45 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
4.10 Комната смеха

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.00 Сельская жизнь /на чувашском языке/
9.15 Активная молодежь
9.35-9.55 Доступная среда. С сурдопереводом
11.35-11.55 Вести-Чăваш ен
17.10-17.30 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

Россия К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.15 Новости культуры
10.15, 1.55 «Наблюдатель»
11.15, 23.35 Х/ф «БЕЗ СОЛНЦА»
13.05, 22.45 Д/с «Апостолы». «Матфей, Матфий, Иуда»
13.35 Х/ф «ОТКРЫТАЯ КНИГА»
14.40, 17.20 «Мировые сокровища культуры»
15.10 Academia
16.00 «Абсолютный слух»
16.40 Д/ф «Борис Анреп. Мозаика судьбы»
17.35 «Декабрьские вечера. Избранное»
18.20 Д/ф «Витус Беринг»
18.30 «Те, с которыми я... Митя Крупко»
19.15 Главная роль
19.30 Черные дыры. Белые пятна
20.10 Д/ф «Уильям Томсон. Абсолютная величина»
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.05 «Правила жизни»
21.30 Д/с «Запечатленное время». «Русская зимняя охота»
22.00 «Культурная революция»
1.20 С. Прокофьев. Симфония №2. Дирижер Валерий Гергиев

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.25 «Прокурорская проверка» 16+
9.35, 10.30 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
11.55 Суд присяжных 16+
13.30 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.45 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.20, 16.30 Т/с «ЛЕСНИК» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
20.00 Т/с «БРАТАНЫ» 16+
23.00 «Анатомия дня»
23.55 Т/с «ЧЕЛОВЕК НИОТКУДА» 16+
1.50 «Дачный ответ» 0+
2.55 Дикий мир 0+
3.05 Т/с «КЛЕЙМО» 16+
5.00 Т/с «СУПРУГИ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.20 Х/ф «БЕЗОТЦОВЩИНА» 12+
10.05 Д/ф «Борис Токарев. Тайна двух капитанов» 12+
10.55 «Доктор И...» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «ЛЮБОВНИК ДЛЯ ЛЮСИ» 16+
13.35 «Простые сложности» 12+
14.10 «Наша Москва» 12+
14.50, 19.30 Город новостей
15.10 «Мистраль» Долгие проводы» 16+
15.40 Х/ф «ЧИСТО АНГЛИЙСКОЕ УБИЙСТВО» 12+
18.20 «Право голоса» 16+
19.45 Т/с «ВИКТОРИЯ» 16+
21.45, 0.30 Петровка, 38 16+
22.30 «Истории спасения» 16+
23.05 Д/ф «Игорь Тальков. Я точно знаю, что вернусь» 12+
0.00 События. 25-й час
0.45 Х/ф «МАША И МОРЕ» 16+
2.15 Х/ф «ХОЗЯЙКА «БЕЛЫХ НОЧЕЙ» 16+
3.55 Д/ф «Хочу быть звездой» 12+
4.40 Д/ф «Зинаида Шарко. В гордом одиночестве» 12+

РЕН

5.00 «СЛЕДАКИ» 16+
6.00, 18.00 «Верное средство» 16+
7.00, 12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
7.30, 13.00 Званый ужин 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «24» 16+
9.00 Д/ф «Тайны пропавших самолетов» 16+
10.00 Д/ф «Гибель богов» 16+
11.00 Д/ф «Сила древнего предсказания» 16+
14.00 «Засуди меня» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
20.00, 23.30 Х/ф «ХРАНИТЕЛЬ» 16+
21.50 «Смотреть всем!» 16+
1.15 Т/ф «ИСПОВЕДЬ В ЧЕТЫРЕ ЧЕТВЕРТИ ПУТИ» 16+
2.40 «Чистая работа» 12+
3.30 Х/ф «УПОТРЕБИТЬ ДО...» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

06.00, 18.30, 21.00 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
06.30, 19.30, 21.30 «Республика»
07.00, 17.00 М/ф «Колобки идут по следу» /6+/
07.30, 17.30 Т/с «Чужие тайны» /16+/
08.30 Х/ф «Цыган» /12+/
12.30 «Час суда» /16+/
13.30 М/с «Золушка» /12+/
14.00 Д/ф «Африка. Опасная реальность» /12+/
15.00 Т/с «С новым счастьем!» /16+/
16.00 «Игра по правилам и без». И.Кобзон /12+/
18.45 «Çавра сĕтел» /12+/
20.00 «Правительственная связь» /12+/
20.30 «Время здоровья» /12+/
20.40 «Актуальное интервью» /12+/
21.15 «Тĕплĕ калаçу» /12+/
22.00 Х/ф «Слово полицейского» /16+/
00.00 Т/с «Совершенное сердце» /16+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл. (12+) 6.30-7.00, 8.10-8.30, 9.10-9.30, 14.10-14.30, 17.10-17.30, 18.10-18.30, 20.10-20.30, 22.10-22.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00, 22.30-23.00 Республика сасси. (12+) 10.10-11.00 Пĕччен мар (12+), 11.10-12.00 Чĕнтĕрлĕ чаршав. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 15.10-16.00 Путешествие в историю чуваш. (12+) 16.10-16.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 16.30-17.00, 23.30-24.00 Экстренный час. (16+) 17.30-18.00 Ачалăх урхамахĕ. (12+) 18.30-19.00 Путь к здоровью. (12+) 19.10-19.30 Тема дня. (12+) 19.30-20.00 Путь к здоровью. (12+) 20.30-22.00 Çичĕ юрă. (12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Юхма енĕм – Патăрьел
6.31 Спорт площадки
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.22 Паянхи кун
7.27 Открытая студия
7.56-8.00 Юрă çаврăмĕ
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Шăнкăрав
18.49-19.00 Вести-Чувашия

19 эрнекун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
9.15, 5.35 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.15 Т/с «МАЖОР» 16+
14.25, 15.15 «Время покажет» 16+
16.00, 4.00 «Мужское / Женское» 16+
17.00 «Жди меня»
18.45 «Человек и закон» 16+
19.50 «Поле чудес» 16+
21.00 «Время»
21.35 «Голос» 12+
23.50 «Вечерний Ургант» 16+
0.45 «Городские пижоны» «Группа «The Who» История альбома «Tommy» 16+
1.55 Х/ф «СМЕРТЬ НЕГОДЯЯ» 16+
4.50 «В наше время» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
8.55 Мусульмане
9.10, 3.45 «Жить на войне. Оккупация» 12+
10.05 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Местное время
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.55 «Особый случай» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «СЕРДЦЕ ЗВЕЗДЫ» 12+
16.00 Т/с «ПОКА СТАНИЦА СПИТ» 12+
17.30 Т/с «ПО ГОРЯЧИМ СЛЕДАМ» 12+
18.30 «Прямой эфир» 12+
21.00 Специальный корреспондент 16+
23.00 Х/ф «ОТ ПРАЗДНИКА К ПРАЗДНИКУ» 12+
1.00 Х/ф «ОТЧИМ» 12+
2.50 Горячая десятка 12+

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.10 Для вас, любимые. Концерт по заявкам
9.20 Народная артистка ЧР Валентина Смирнова
9.50-10.05 За качество отвечают
11.35-11.55 Вести-ПФО
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.10-17.30 Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-Чувашия

Россия К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.15 Новости культуры
10.20 Х/ф «МОЛОДОЙ КАРУЗО»
11.55 Д/ф «Илья Остроухов. Гениальный дилетант»
12.40 «Письма из провинции»
13.10 Х/ф «УЧИТЕЛЬ»
15.10 «Вокзал мечты»
15.50 Д/ф «Владислав Старевич. Повелитель марионеток»
16.35 Эммануэль Пайю. Концерт во дворце Сан-Суси
17.35, 1.55 Д/ф «Большая свадьба Фаизы»
18.30 Смехоностальгия. Татьяна Пельтцер
19.20 «Искатели» «Бездонный колодец Валдая»
20.05 Х/ф «БЕЗЫМЯННАЯ ЗВЕЗДА»
22.20 «Линия жизни»
23.35 Х/ф «СВЕТ МОИХ ОЧЕЙ»
1.05 Трио Жака Лусье
1.50 Д/ф «Данте Алигьери»
2.50 М/ф «Ветер вдоль берега»

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.25 «Прокурорская проверка» 16+
9.35, 10.30 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
11.55 Суд присяжных 16+
13.30 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.45 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.20, 16.30 Т/с «ЛЕСНИК» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
19.45 Т/с «БРАТАНЫ» 16+
23.40 «Список Норкина» 16+
0.40 Х/ф «РЕПОРТАЖ СУДЬБЫ» 16+
2.40 Т/с «КЛЕЙМО» 16+
4.35 Т/с «СУПРУГИ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.10 Х/ф «ЗИМНЯЯ ВИШНЯ» 12+
9.45 Х/ф «ЗИМНЯЯ ВИШНЯ-2» 12+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «ЗИМНЯЯ ВИШНЯ-3»
14.50, 19.30 Город новостей
15.15 «Советские мафии. Волшебники Изумрудного города» 16+
16.00 Х/ф «ЧИСТО АНГЛИЙСКОЕ УБИЙСТВО» 12+
17.55 Х/ф «ЧИСТО АНГЛИЙСКОЕ УБИЙСТВО»
18.15 «Право голоса» 16+
19.55 Х/ф «ЖЕНСКАЯ ЛОГИКА-5» 16+
22.30 «Временно доступен» Лариса Гузеева 12+
23.40 Х/ф «ЛЮБИМЫЙ ПО НАЙМУ» 12+
1.20, 3.05 Петровка, 38 16+
1.35 Х/ф «ЛЮБОВНИК ДЛЯ ЛЮСИ» 16+
3.20 «Карнавал» 12+
3.50 Д/ф «Три жизни Виктора Сухорукова» 12+
4.35 Д/ф «По ту сторону смерти» 12+

РЕН

5.00 «СЛЕДАКИ» 16+
6.00, 18.00 «Верное средство» 16+
7.00, 12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
7.30, 13.00 Званый ужин 16+
8.30, 12.30, 19.30 «24» 16+
9.00 Д/ф «Пикник на обочине» 16+
10.00 Д/ф «Охотники за сокровищами» 16+
11.00 Д/ф «Армагеддон» 16+
14.00 «Засуди меня» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
20.00 «Территория заблуждений» 16+
22.00 Д/ф «Собачий разум» 16+
23.00 Х/ф «ОТЧАЯННЫЙ МСТИТЕЛЬ» 18+
0.50 Х/ф «ОТ ЗАКАТА ДО РАССВЕТА-3: ДОЧЬ ПАЛАЧА» 16+
2.30 Х/ф «ВОЗВРАЩЕНИЕ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

06.00, 18.30, 21.00 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
06.15 «Тĕплĕ калаçу» /12+/
06.30, 19.30, 21.30 «Республика»
07.00 М/ф «Когда медвежонок проснется» /6+/
07.30 Т/с «Чужие тайны» /16+/
09.30 Х/ф «Созвездие любви» /6+/
12.00 «В мире домашних животных» /12+/
12.30 «Час суда» /16+/
13.30 М/с «Золушка» /12+/
14.00 «Игра по правилам и без» И.Кобзон /12+/
15.00 «ОСП Студия» /16+/
16.00 «Скажи, что не так» /16+/
17.00 М/ф “Кошкин дом” /6+/
17.30 «Жизнь под каблуком» /16+/
18.45 “Чăваш халăх юмахĕсем” /0+/
19.00 “Эх, юррăм, янăра” /12+/
20.00 «Бухты барахты» /12+/
20.30 «Пошептушки» /0+/
22.00 Х/ф «Таинственный Альберт Ноббс» /16+/
00.00 Т/с «Совершенное сердце» /16+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл. (12+) 6.30 Республика сасси . (12+)8.10-8.30, 10.10-10.30, 14.10-14.30, 16.10-16.30,18.10-18.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00, 19.10-19.30 Тема дня. (12+) 9.10-10.00 Не формат. (12+) 10.30-11.00 Путь к здоровью. (12+) 11.30-12.00 Пултарулăх çулĕпе. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.30-15.00 Çĕр сум. (12+) 15.10-16.00 Символ веры. (12+) 16.10-16.30,17.10-17.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 16.30-17.00 Социальный вопрос. (12+) 17.30-18.00 Чĕрере çуралнă сăвăсем. (12+). 18.30-19.00 Ялтан яла. (12+) 19.30-20.00 Присягая Родине. (12+) 20.10-24.00 Каçхи микс. (12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Чăваш тĕнчи
6.35 Юрă çаврăмĕ
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.28 Из сводок МВД
7.38 Ёмĕр сакки сарлака
7.48-8.00 Кăмăлтан. Ирхи концерт
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.25 Ăраскал
18.49-19.00 Вести-Чувашия

20 шăматкун

1 КАНАЛ

6.00, 10.00, 12.00, 18.00 Новости
6.10 Х/ф «АЛЫЕ ПАРУСА» 12+
8.00 «Играй, гармонь любимая!»
8.45 «Смешарики. Новые приключения»
9.00 «Умницы и умники» 12+
9.45 «Слово пастыря»
10.15 «Смак» 12+
10.55 «Валентина Толкунова. «Ты за любовь прости меня...» 12+
12.15 «Идеальный ремонт»
13.10, 5.10 «В наше время» 12+
14.00 Хоккей. Кубок Первого канала. Сборная России - сборная Швеции. Прямой эфир. В перерыве - Новости
16.10 «ДОстояние РЕспублики: Илья Резник»
18.15 «Ледниковый период»
21.00 «Время»
21.30 «Сегодня вечером» 16+
23.10 «Что? Где? Когда?»
0.25 Х/ф «КАК ОБМЕНЯТЬСЯ ТЕЛАМИ» 18+
1.45 Хоккей. Кубок Первого канала. Сборная Финляндии - сборная Чехии
3.45 Х/ф «ПРОДЮСЕР ДЖОРДЖ МАРТИН» 12+

РОССИЯ 1

5.00 Х/ф «ЗУДОВ, ВЫ УВОЛЕНЫ!»
6.35 «Сельское утро»
7.05 Диалоги о животных
8.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести
8.10, 11.25, 14.25 Местное время. Вести-Москва
8.20 «Военная программа» Александра Сладкова
8.50, 4.10 «Планета собак»
9.25 Субботник
10.05 «Моя планета» представляет. «Одна на планете. Италия. Остров Искья»
11.35 «Честный детектив» 16+
12.05, 14.35 Х/ф «ЧЕТВЕРТАЯ ГРУППА» 12+
15.00 «Это смешно» 12+
18.00 Х/ф «ТАБЛЕТКА ОТ СЛЕЗ» 12+
20.30 Х/ф «ПОЗОВИ И Я ПРИДУ» 12+
0.20 Х/ф «ДЕВУШКА В ПРИЛИЧНУЮ СЕМЬЮ» 12+
2.25 Х/ф «НЕВЕСТА НА ЗАКАЗ» 12+
4.45 Комната смеха

ЧТВ

8.10-8.20 Вести-Чăваш ен
10.05-11.00 Для вас, любимые. Концерт по заявкам
14.25-14.35 Вести-Чувашия

Россия К

6.30 «Евроньюс»
10.00 Х/ф «БЕЗЫМЯННАЯ ЗВЕЗДА»
12.15 Большая семья. Вертинские
13.10 Д/ф «Снежный человек профессора Поршнева»
13.50 Пряничный домик. «Живое дерево Инессы и Рашида Азбухановых»
14.20 Д/с «Нефронтовые заметки»
14.45 Д/ф «Православие в Грузии»
15.25 «Романтика романса» Музыкальный Петербург
16.20 Х/ф «МУЗЫКАЛЬНАЯ ИСТОРИЯ»
17.40 Концерт лауреатов III Международного конкурса вокалистов имени М. Магомаева
19.20 Д/ф «Муслим Магомаев. Незаданные вопросы»
20.10 Спектакль «ВОЛКИ И ОВЦЫ»
22.50 «Белая студия» Владимир Косма
23.30 Х/ф «ГРЕК ЗОРБА»
1.55 Д/ф «Загадочные ракообразные»
2.50 Д/ф «Иероним Босх»

НТВ

5.35 Т/с «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ» 16+
7.25 Смотр 0+
8.00, 10.00, 13.00, 16.00 Сегодня
8.15 «Золотой ключ» 0+
8.45 «Медицинские тайны» 16+
9.20 «Готовим с Алексеем Зиминым» 0+
10.20 Главная дорога 16+
10.55 Кулинарный поединок 0+
12.00 Квартирный вопрос 0+
13.20 «Поедем, поедим!» 0+
14.00 Х/ф «СТАЛИН С НАМИ» 16+
16.15 «Доктор Бокерия. Хранитель сердечных тайн» 12+
17.00 «Контрольный звонок» 16+
18.00 Следствие вели...16+
19.00 «Центральное телевидение» с Вадимом Такменевым
20.00 «Новые русские сенсации» 16+
21.00 Ты не поверишь! 16+
22.00 «Соль и сахар. Смерть по вкусу» Научное расследование Сергея Малоземова 12+
23.20 «Тайны любви» 16+
0.15 «Мужское достоинство» 18+
0.50 Т/с «ДОЗНАВАТЕЛЬ» 16+
2.45 Дикий мир 0+
3.10 Т/с «КЛЕЙМО» 16+
5.00 Т/с «СУПРУГИ» 16+

ТВЦ

5.15 Марш-бросок 12+
5.40 АБВГДейка
6.10 М/ф «Шайбу! Шайбу!»
7.15 Х/ф «ВЗРОСЛЫЕ ДЕТИ» 6+
8.50 Православная энциклопедия 6+
9.15 Х/ф «СНЕЖНАЯ КОРОЛЕВА»
10.40 «Смех с доставкой на дом» 12+
11.30, 14.30, 23.05 События
11.45 Х/ф «ЕКАТЕРИНА ВОРОНИНА» 12+
13.35, 14.45 Х/ф «ТЕБЕ, НАСТОЯЩЕМУ» 12+
16.50 Х/ф «МИФ ОБ ИДЕАЛЬНОМ МУЖЧИНЕ» 12+
21.00 «Постскриптум» с Алексеем Пушковым
22.00 «Право знать!» 16+
23.15 «Право голоса» 16+
1.15 «Оружие вежливых людей» 16+
1.45 Х/ф «ЗАГНАННЫЙ» 16+
3.10 «Истории спасения» 16+
3.40 Д/ф «Анатомия предательства» 12+
4.35 Д/ф «Борис Токарев. Тайна двух капитанов» 12+

РЕН

5.00 Т/с «ФИРМЕННАЯ ИСТОРИЯ» 16+
10.30 «Обед по расписанию» 16+
11.00, 2.10 «Смотреть всем!» 16+
12.30 «24» 16+
13.00 «Военная тайна» 16+
17.00 «Территория заблуждений» 16+
19.00, 2.50 Т/с «СТРЕЛОК» 16+
22.40 Т/с «СТРЕЛОК-2» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

06.00 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
06.30 «Республика»
07.00 М/ф «Новоселье у братца Кролика» /6+/
07.30 Д/ф «Скажи, что не так» /16+/
08.30 «Дело вкуса» /12+/
09.00 «Время здоровья» /12+/
09.15 «Сарпиге». Балет в 2-х актах по сказке Е.Никитина /6+/
10.00 «Усал-тĕсел». Чăвашла куçарнă фильм /16+/
12.00 Х/ф «Пастух Янка» /6+/
13.30 Х/ф «Навки» /12+/
14.00 Х/ф «Возвращение Будулая» /12+/
17.00 «Актуальное интервью» /12+/
17.15 «Такие же» /12+/
17.30 «Открытый регион» /12+/
18.00 «Круглый стол» /12+/
19.00 «Чăваш пики – 2014» /12+/
21.00 Х/ф «Демоны Санкт-Петербурга» /16+/
23.00 Х/ф «Призрак» /16+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.00-7.00 Чĕнтĕрлĕ чаршав. (12+) 7.05-8.00 Женская среда. (12+) 9.05-9.30, 10.05-10.30, 15.05-15.30, 16.05-16.30, 18.10-18.30, 19.05-19.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00 Пултарулăх çулĕпе. (12+) 9.30-10.00 Рабочая смена (12+) 10.30-11.00 Ялтан яла. (12+) 11.05-11.30, 15.05-15.30, 17.05-17.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 11.30-12.00 Ачалăх урхамахĕ (6+) 12.00-12.10, 16.00-16.10 Хыпарсем. (12+) 12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.05-15.00 Радиотеатр. 1 пайĕ. (12+) 15.30-16.00 Мăшăр çунат (12+) 16.30-17.00 Символ веры (12+) 17.30-18.00 Шурăмпуç. (12+) 18.30-19.00 Ялтан яла. (12+) 19.30-20.00 Уйăхпи юмахĕсем. (6+) 20.05-24.00 Каçхи микс. (12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

7.10 Вести-Чувашия
7.23 Анонс передач
7.25 Паянхи кун
7.31 Столичный курьер
7.42 С нами Бог
7.57-8.00 Юрă çаврăмĕ
* * *
12.10 Мамино право
12.33 Килте пĕçерер-ха
12.39-13.00 Эсир юратнă юрă-кĕвĕ
* * *
18.10-19.00 Юрă пултăр парне. Тÿрĕ эфир

21 вырсарникун

1 КАНАЛ

6.00, 10.00, 12.00 Новости
6.10 Х/ф «СЛУЧАЙ С ПОЛЫНИНЫМ» 12+
8.10 «Служу Отчизне!»
8.45 «Смешарики. ПИН-код»
8.55 «Здоровье» 16+
10.15 «Непутевые заметки» 12+
10.35 «Пока все дома»
11.25 «Фазенда»
12.10 «Теория заговора» 16+
13.00 «Черно-белое» 16+
14.00 Хоккей. Кубок Первого канала. Сборная России - сборная Чехии. Прямой эфир. В перерыве - Новости
16.10 «Голос» 12+
18.35 «Клуб Веселых и Находчивых» Высшая лига. Финал 16+
21.00 Воскресное «Время»
22.30 Х/ф «НЕРАССКАЗАННАЯ ИСТОРИЯ США» 16+
23.35 Х/ф «ЖИВАЯ СТАЛЬ» 12+
1.55 Хоккей. Кубок Первого канала. Сборная Финляндии - сборная Швеции
3.55 «В наше время» 12+

РОССИЯ 1

5.35 Х/ф «НЕЖДАННО-НЕГАДАННО»
7.20 Вся Россия
7.30 Сам себе режиссер
8.20 «Смехопанорама» Евгения Петросяна
8.50 Утренняя почта
9.30 «Сто к одному»
10.20 Местное время. Вести-Москва. Неделя в городе
11.00, 14.00 Вести
11.10 «Кулинарная звезда»
12.10 Х/ф «СЛУЖАНКА ТРЕХ ГОСПОД» 12+
14.20 Местное время. Вести-Москва
14.30 «Смеяться разрешается»
16.15 Праздничный концерт ко Дню работника органов безопасности РФ
18.05 Х/ф «В ПЛЕНУ ОБМАНА» 12+
20.00 Вести недели
22.00 «Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым» 12+
23.50 Х/ф «БЕРЕГА ЛЮБВИ» 12+
1.40 Х/ф «СОКРОВИЩЕ» 12+
3.20 «Моя планета» представляет. «Одна на планете. Италия. Остров Искья»
4.10 Комната смеха

ЧТВ

10.20-11.00 Вести-Чувашия. События недели

Россия К

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.35 Х/ф «СЛУЧАЙ НА ШАХТЕ ВОСЕМЬ»
12.05 «Легенды мирового кино» Омар Шариф
12.35 «Россия, любовь моя!». «Дагестан - страна языков, страна ремесел»
13.00 Д/ф «Загадочные ракообразные»
13.55 «Что делать?»
14.40 Д/ф «Православие в Сербских землях»
15.20 «Кто там...»
15.50 Гении и злодеи. Артюр Рембо
16.20 «Имре Кальман. Гранд-Гала»
17.30 «Пешком...» Москва архитектора Жолтовского
18.00 Итоговая программа «Контекст»
18.40 К 70-летию Великой Победы. «Война на всех одна»
18.55 Х/ф «ЗАРЕВО НАД ДРАВОЙ»
21.20 Хрустальный бал «Хрустальной Турандот» Творческий вечер Валентина Гафта
22.30 Д/ф «Снежный человек профессора Поршнева»
23.10 Ольга Гурякова, Всеволод Гривнов, Лариса Дядькова, Сергей Лейферкус в опере П. И. Чайковского «ЧЕРЕВИЧКИ» Постановка Ковент-Гарден, 2009
1.40 М/ф «Про раков»
1.55 «Искатели» «Скуратов. Палач Ивана Грозного»
2.40 «Мировые сокровища культуры»

НТВ

6.00 Т/с «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ» 16+
8.00, 10.00, 13.00, 16.00 Сегодня
8.15 «Русское лото плюс» 0+
8.45 «Хорошо там, где мы есть!» 0+
9.25 Едим дома 0+
10.20 «Первая передача» 16+
11.00 «Чудо техники» 12+
11.50 «Дачный ответ» 0+
13.20 «Поедем, поедим!» 0+
14.00, 16.15 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СМЕРЧ» 16+
18.00 Чрезвычайное происшествие. Обзор за неделю
19.00 «Сегодня. Итоговая программа» с Кириллом Поздняковым
20.10 «Профессия - репортер» 16+
20.45 Х/ф «СЛЕД ТИГРА» 16+
22.45 «По следу тигра» 16+
23.45 Т/с «ДОЗНАВАТЕЛЬ» 16+
2.35 Авиаторы 12+
3.05 Т/с «КЛЕЙМО» 16+
5.00 Т/с «СУПРУГИ» 16+

ТВЦ

5.15 М/ф «Тайна третьей планеты», «Малыш и Карлсон»
6.35 М/ф «Сказка о царе Салтане»
7.30 «Фактор жизни» 12+
8.00 Х/ф «НЕОКОНЧЕННАЯ ПОВЕСТЬ»
10.00 «Барышня и кулинар» 12+
10.30 «Смех с доставкой на дом» 12+
11.30, 0.10 События
11.50 Х/ф «КАРНАВАЛ»
14.50 Московская неделя
15.20 Петровка, 38 16+
15.30 Х/ф «ДРУГОЕ ЛИЦО» 16+
17.25 Х/ф «ДЕВУШКА СРЕДНИХ ЛЕТ» 16+
21.00 «В центре событий»
22.10 Х/ф «ПУАРО АГАТЫ КРИСТИ» 12+
0.30 Х/ф «ТЕБЕ, НАСТОЯЩЕМУ» 12+
3.00 Х/ф «ЕКАТЕРИНА ВОРОНИНА» 12+
4.35 Д/ф «Волосы. Запутанная история» 12+

РЕН

5.00 Т/с «СТРЕЛОК» 16+
6.30 Т/с «СТРЕЛОК-2» 16+
10.00 «Большие истории» «Проклятье Монтесумы» 16+
11.00 «Большие истории» «Подводный разум» 16+
12.00 «Большие истории» «Планета обезьяны» 16+
13.00 «Большие истории» «Битва славянских богов» 16+
14.00 «Большие истории» «Звездные шепоты» 16+
16.00 «Большие истории» «Сойти с орбиты» 16+
17.00 «Большие истории» «Гуд бай, Америка» 16+
19.00 «Большие истории» «Вся правда об Украине» 16+
23.00 «Добров в эфире» 16+
0.00 «Большие истории» «Мемуары гейши» 16+
2.00 «Большие истории» «Девы славянских богов» 16+
3.00 «Территория заблуждений» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

06.00 «Ни минуты покоя». Л.Лещенко /12+/
07.00 М/ф «Вера и Анфиса» /6+/
07.30 Д/ф «Скажи, что не так» /16+/
08.30 «Дело вкуса» /12+/
09.00 «Кулăш королĕ». Чăвашла куçарнă фильм /12+/
12.00 Х/ф «Пастух Янка» /6+/
13.00 Д/ф «Навки» /12+/
13.30 Д/ф «Видел, мало плачет» /16+/
14.30 Х/ф «Возвращение Будулая» /12+/
17.00 «Правительственная связь» /12+/
17.30 «Бухты барахты» /12+/
18.00 «Эх, юррăм, янăра» /12+/
18.30 «Яш, чух, çамрăк чух» /12+/
19.00 «Çавра сĕтел» /12+/ круглый стол на чув. яз.
20.00 «Чăваш пики – 2014» /12+/
21.00 Т/с «С Новым счастьем!» /16+/
00.00 Х/ф «Призрак» /16+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.05-6.30, 7.05-7.30, 9.05-9.30, 15.05-15.30 Юрă вăчăри. (12+) 6.30-7.00 Пултарулăх çулĕпе. (12+) 7.30-8.00 Символ веры . (12+) 8.05-8.30, 11.05-11.30, 16.10-16.30, 17.05-17.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 8.30-9.00 Присягая Родине. (12) 9.30-10.00 Шурăмпуç. (12) 10.05-11.00 Çичĕ юрă. (12+) 11.30-12.00 Ачалăх урхамахĕ. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.05-15.00 Радиотеатр. 2 пайĕ. (12+) 15.30-16.00 Рабочая смена. (12+) 16.30-17.00 Тĕплĕ калаçу. (12+) 17.10-18.00 Пĕччен мар. (12+) 18.10-19.00 Иксĕлми çăлкуçсем (12+) 19.05-20.00 Янра юрă! (хит-парад). (12+) 20.05-24.00 Каçхи микс. (12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

7.10 Анонс передач
7.17 Паянхи кун
7.21 Столичный курьер
7.34 Здоровье
7.44 Сан яту – вĕрентекен
7.55-8.00 Юрă çаврăмĕ
* * *
8.00-9.00 Между Волгой и Уралом
* * *
12.10-13.00 Кайри - мала. Хит-парад
* * *
18.10-19.00 Театр у микрофона

АПАЧĔ ТУТЛĂ ПУЛТĂР

Ветчинапа сыр салачĕ

300 грамм ветчина, 200 грамм сыр, пĕçернĕ 4 çăмарта, пуçлă 1 сухан, укроп, петрушка, майонез, тăварпа пăрăç кирлĕ.

Сырпа ветчинана – пĕрчĕлесе, çăмартапа сухана тăваткаллаcа турамалла. Укроппа петрушкăна вĕтетмелле. Çимĕçсене майонезпа пăтратмалла.

Мăйăр кукăлĕ

100 грамм услам çу, 1 стакан сахăр, 3 çăмарта, 100 грамм хăйма, 1 чей кашăкĕ коньяк, 1 стакан аçтăрхан мăйăрĕ, 100-150 грамм çăнăх, 1/2 чей кашăкĕ апат соди кирлĕ.

Çиеле сĕрме 50 грамм услам çу, 50 грамм сахăр, 2 апат кашăкĕ какао, 1 апат кашăкĕ хăйма хатĕрлемелле.

Çăмартана сахăрпа пăтратса кăпăклантармалла, хăйма, ирĕлнĕ услам çу хушмалла. Пăтратма чарăнмасăр çăнăх, мăйăр, апат соди, коньяк ямалла. Çак хутăша çатмана ямалла. Мăйăр кукăльне духовкăра 20-25 минут пĕçермелле.

Услам çăва сахăрпа, какаопа хутăштармалла. Сивĕнсен хăйма хушмалла. Кукăле çак хутăша сĕрмелле.

Пĕремĕк

3 çăмарта, 2 стакан сахăр, 100 грамм маргарин, 0,5 литр турăх, ванилин, чĕптĕм тăвар, 0,5 чей кашăкĕ апат соди, 2,5-3 стакан çăнăх, тип çу кирлĕ.

Турăха апат содипе, тăварпа, çăмартапа, ирĕлтернĕ маргаринпа, ванилинпа пăтратмалла. Çăнăх хушса чуста çăрмалла. Ăна 1 сантиметр хулăнăш йĕтĕрлемелле. Стаканпа çаврашкасем касса кăлармалла. Пĕремĕке духовкăра 30 минут пĕçермелле.

Килти мороженăй

400 миллилитр йогурт, 1 банка çăратнă сĕт, 3 банан, аçтăрхан мăйăрĕ кирлĕ.

Вĕтетнĕ мăйăра ăшаламалла. Йогурта, 2 банана, çăратнă сĕте блендерпа пăтратмалла. Вĕтетнĕ виççĕмĕш банана сават тĕпне хумалла. Ăна йогуртпа банан хутăшĕпе витмелле. Çиелтен вĕтетнĕ мăйăр сапмалла. Десерта 1 сехетлĕхе сивĕтмĕше лартмалла.

Тăпăрчă торчĕ

500 грамм çуллă тăпăрчă, 1 банка çăратнă сĕт, 25 грамм желатин, 2 банан, 2 киви, ванилин кирлĕ.

Тăпăрча аш арманĕ витĕр кăлармалла. Çăратнă сĕтпе ванилин хушса миксерпа пăтратмалла, шĕтернĕ желатин хушмалла. Кивипе банана çаврашкан касмалла.

Пластик контейнера апатçимĕç çатăрки сармалла. Тăпăрчă хутăшĕпе улма-çырлана сийлесе хумалла. Десерта 6 сехетлĕхе сивĕтмĕше лартмалла.

Панулми кукăлĕ

5-7 панулми, 1 стакан çăнăх, 1 стакан манна кĕрпи, 1 стакан сахăр, 100 грамм маргарин, 1/2 чей кашăкĕ апат соди, 1 лимон сĕткенĕ, апельсин хуппи кирлĕ.

Панулмие теркăламалла. Ăна лимон сĕткенĕпе сирпĕтмелле. Теркăланă апельсин хуппи хушмалла.

Çăнăха манна кĕрпипе, сахăрпа, апат содипе пăтратмалла. Çатма тĕпне çăнăх сапмалла. Панулмипе çăнăх хутăшне сийлесе хăпартмалла. Çиелтен вĕтетнĕ маргарин хумалла. Кукăле духовкăра 30-40 минут пĕçермелле.

Панулми рулечĕ

Чуста çăрма 4 çăмарта, 6 апат кашăкĕ çăнăх, 1/2 чей кашăкĕ апат соди, 4 апат кашăкĕ сахăр кирлĕ.

Ăшне хума 5-7 панулми, 2 апат кашăкĕ сахăр, вĕтетнĕ курага, сахăр çăнăхĕ хатĕрлемелле.

Теркăланă панулмие курагапа пăтратмалла. Ăна çатма çинчи çулăма чĕтăмлă хут çине сармалла.

Çăмарта саррине шуррипчен уйăрса сахăрпа пăтратмалла, çăнăх, апат соди хушмалла. Пăтратса кăпăклантарнă çăмарта шуррине чустана ямалла. Ăна панулми çине хумалла. Духовкăра 15-20 минут пĕçермелле. Бисквита çавăрмалла. Рулет çине сахăр çăнăхĕ сапмалла.

Риспа сыр çаврашки

1,5 стакан рис, 100 грамм хытă сыр, 1 стакан чăх бульонĕ, пуçлă 1 сухан, 2 шăл ыхра, 100 грамм вĕтетнĕ сухари, 150 грамм çăнăх кирлĕ.

Риса 10 минут вĕретмелле. Вĕтетнĕ суханпа ыхрана услам çупа ăшаламалла, риспа 1 стакан бульон хушмалла, 10-15 минутран бульон юлашкине ямалла. Пиçнĕ риса теркăланă сырпа пăтратмалла. Сивĕнсен çаврашкасем тумалла, сухарипе йăваламалла. Вĕсене 1 сехетлĕхе сивĕтмĕше хумалла. Унтан çатмари тип çупа ăшаламалла.

АШШĔ-АМĂШНЕ

Куçа кантармаллах

Ача килти ĕçсене вăрах пурнăçласан, компьютер умĕнче нумай ларсан унăн куç çивĕчлĕхĕ чакма пултарать.

Чи кирли – тăхтавсем туни. Усă сывлăшра çӳренине, паллах, нимĕн те çитмест. Шкултан таврăнсан 1 сехет урамра çӳремеллех. Тĕртĕмсен тонусĕ йĕркене кĕмелле.

Çутă та çителĕклĕ пулмалла. Енчен те ача килти ĕçсене каçхине пурнăçласан сĕтел лампи кирлех. Вăл сулахай енчен çутатмалла.

Гигиенăна та пăхăнмалла. Вĕрентекен ачасене инçетри партăсенчен мала, малтисенчен – хыçала висĕ уйăхра пĕрре те пулин куçармаллах.

Ачана куç тухтăрне çулталăкра 2 хутчен кая мар кăтартмалла.

СЫВЛĂХ

Ӳслĕке ирттерме

● Хура çăрăка тăваткаллаcа турамалла, кастрюле сахăрпа хутăш ямалла /çирĕп порци çук/. Духовкăра 2 сехет пĕçермелле те сĕткене сăрăхтармалла. Ăна кĕленче савăтра упрамалла, кунне 3-4 хутчен апатчен тата çывăрас умĕн 2-шер чей кашăкĕ ĕçмелле.

● 3/4 стакан пыла, 1/4 стакан олива çуне 3 лимон сĕткенĕпе хутăштармалла. Шыв мунчинче кăштах ăшăтмалла та пăспа тасатнă банкăна ямалла. Кунне 3-4 хутчен ĕçмелле. Эмел сивĕтмĕшре 2-3 уйăх та упранать.

● 1 пуç сухана, 1 çĕрулмие, 1 панулмие 3 литр шыва ярса пĕчĕк çулăм çинче шĕвек калăпăшĕ икĕ хут чакиччен вĕретмелле. Сăрăхтармалла, кунне 3-4 хутчен 1/3 стакан ĕçмелле.

Ĕмĕре тăсакан çимĕçсем

1. Хĕрлĕ шалча пăрçи – белокпа клетчатка çăлкуçĕ.

2. Шампиньон иммун тытăмне йĕркелеме пулăшать.

3. Хуратул çăнăхĕнчен хатĕрленĕ лапша клетчаткăпа, тимĕрпе, протеинпа пуян.

4. Петрушка С тата А витаминпа пуян, организма тимĕрпе те пуянлатать.

5. Чили пăрăç юнри инсулина хăвалать, ӳт хушассинчен сыхлать.

6. Хуппипе çинĕ лимон ӳтре рак клеткисем аталанасран сыхлать.

7. Пĕрчĕллĕ çăкăр япаласен ылмашăвне, вар-хырăм ĕçне лайăхлатать.

8. Тĕттĕм шăккалат инфарктран сыхлать, холестерин шайне чакарать. Кăмăла усакан гормон – эндорфин – шайне ӳстерет.

9. Кĕвĕлнĕ сĕт вар-хырăма ĕçлеме пулăшать. Организма тасатать. Ăна çывăрма выртиччен 1-2 сехет ĕçни те çителĕклĕ.

ВУЛАКАН СĔНЕТ

Мастопатирен – мăян

Темиçе çул каяллах çак диагноза лартрĕç. Операци тума тивет терĕç. Çĕçĕ айне выртма васкамарăм. Хам сиплемне тăрăшрăм. 1 килограма яхăн мăяна, сыснан çур килограмм çуллă какайĕпе хутăштарса аш арманĕ витĕр кăлартăм. Эмаль савăтра лайăх пăтратрăм. Ăна сивĕтмĕшре упрарăм.

Симĕс çак çăва икĕ кăкăра та хул айĕ таран хуплакан компресс хучĕ çине хурса сĕрмелле, кăштах ирĕлсесе кĕтмелле. Унтан кăкăр çине çыпăçтарса хумалла. Çиелтен ăшă япалана витмелле те пысăкрах бюстгалтер тăхăнмалла. Çăва талăкра пĕрре çĕнетмелле. Кăкăра ăшă шывпа супăньпе çумалла, типĕтмелле те каллех çыхмалла.

Хытнă муклашкасем иртиччен пĕр хывмасăр çӳрерĕм компреспа. Пулăшрĕ. Пĕр кăкăр çеç чирлĕ пулсан та иккĕшне те сĕрмелле. Полиэтилен çатăркапа усă курмалла мар!

О.ВОРОНОВА.

Иммунитета çирĕплетме

Хĕрен тымарне теркăласа стакана ямалла /кăштах ан тултăр/. Эрех ямалла. Талăк лартнă хыççăн сăрăхтарса пăрмалла, сĕткене эмаль савăта куçармалла. Унтах пĕрер стакан кишĕр, хĕрлĕ кăшман, пыл, аш арманĕ витĕр кăларнă хура исĕм çырлипе аçтăрхан мăйăрĕ, вĕтетнĕ 2 лимон ярса пăтратмалла. Хутăша пĕчĕк банкăсене тултарса сивĕтмĕшре упрамалла. Апат умĕн çур сехет маларах кунне пĕрре 1 апат кашăкĕ ĕçмелле.

И.ПАВЛОВА.

Сасса таврма

Шăннăран чир вăраха кайсан е ăна сиплемесен час-часах сасă çĕтет. Кун пек чухне 1 çăмарта саррине 1 апат кашăкĕ пылпа, çур черкке коньякпа пăтратмалла. Хутăша ăшă сĕтпе ĕçмелле. Мăя чĕркесе витĕнсе выртмалла. Тарламалла. Ирпе сасă çăмăлрах тухĕ. Хутăша каçсерен сываличчен ĕçмелле.

ОЛЬГА.

Мăкăльрен – шалча пăрçи

Пĕлĕшĕм мăкăле тĕрлĕ мелпе тасатма хăтланчĕ. Пĕри те паха витĕм кӳреймерĕ. Пĕр кинемей сĕннипе шалча пăрçипе усă курчĕ.

Кунĕпе пăрса çирĕ вăл, унта тăвар та ямарĕ. Эрнеренех хăйне çăмăлрах туйрĕ. 1 стакан шалча пăрçине 1 литр шыва ямалла та эмаль савăтра хупăпа витсе пĕчĕк çулăм çинче 2 сехет пĕçермелле. Шыва сăрăхтарса илмелле, пăрçана тӳмелле. Ăна кун каçа хăйĕн шывĕпе сыпса çимелле.

О.ТАРАСОВА.

Сиплеме пуçличчен тухтăрпа канашламалла.

УСĂЛЛĂ КАНАШСЕМ

● Малтан ăшаланă, унтан хăйма соусĕнче пăшăхланă чăх какайĕ тутлăрах.

● Катлета вĕттĕн туранă сухан тата теркăланă çĕрулми хушма юрать.

● Ăшаличчен 1-2 сехет маларах уксус хутăшĕ е тип çу сĕрнĕ катлет тутлăрах пулать.

● Катлет хутăшне çăмарта шурри ямалла мар – вăл апата типĕтет. Çавăнпа çăмарта саррипе усă курни çителĕклĕ.

● Хулăн тĕплĕ савăтра пĕçернĕ пăтă çунмасть.

● Вĕри шывра 5 минут тытнă лимонран сĕткен ытларах пăчăртаса кăларма пулать.

● Лимон сĕткенĕпе сирпĕтнĕ какай çемçе пиçет.

● Хуппипе пĕçернĕ çĕрулмие вĕриллех сивĕ шыва чиксе кăлармалла – ăна çăмăллăнах тасатма май килĕ.

● Какай, пулă шăршинчен тасатмашкăн ывăса лимон хуппипе сăтăрмалла, унтан шывпа çумалла.

ШУТА ИЛМЕ

Начарланас килет-и? Апла тăк çак сĕнӳсемпе усă курма сĕнетпĕр.

Çăкăр çине услам çу вырăнне çусăр тăпăрч сĕрмелле. Газлă шыв, вĕтетнĕ петрушкăпа укроп хушсан вăл тата тутлăрах.

Майонез вырăнне турăхпа çусăр тăпăрч хутăшĕ çимелле. Çавнашкалах техĕмлĕхпе укроп хушма май пур. Хутăша блендерпа пăтратмалла.

1 апат кашăкĕ лимон сĕткенне 1 чей кашăкĕ сарă пăрăçпа, 7 апат кашăкĕ хăймапа, тăварпа, пăрăçпа, вĕтетнĕ ыхрапа пăтратмалла. Юлашкинчен 3 апат кашăкĕ олива çăвĕ ямалла. Техĕмлĕ хутăш апата хăйне евĕр тутă кĕртет.

АСРА ТЫТМА

Америка диетологĕсемпе специалистсем салатсене пыл хушма сĕнеççĕ. 9 уйăх тĕпчев ирттернĕ хыççăн тунă вĕсем çак пĕтĕмлетĕве. Пылак çимĕçе пула çимĕçсем хăвăрт пăсăлмаççĕ, вăрах упранаççĕ иккен. Пыри антиоксидантсем çак процесра кĕрешеççĕ.

Специалистсем çирĕплетнĕ тăрăх, салатсем пăсăласран пыла нумай хушма та кирлĕ мар. Улмаçырла салатне вара хĕрхенмесĕрех яма юрать.

КУН ПЕК ТЕ ПУЛАТЬ

Хур тукмаккипе хăналас-ши?

Малтанхи хуçана шел. Лайăхчĕ вăл пирĕн. Калаçнă чухне куçран пăхма вăтаннипе пĕрмай кукша пуçне хыçатчĕ. Пăртак пăлхансассăн вара хăлха çунаттине хĕреличченех аллипе сăтăратчĕ. Тытăнчăклă калаçнăран эпир ăна чылай чухне ăнлансах та каймастăмăр. Çавăнпа та вăл сас хăпартса каланине нихăçан та ăша хывман. Тем пек тарăхсан та сĕтел шаккамастчĕ хуçа. Пĕр сăмахпа, вилнĕ ĕнен сĕчĕ тутлăччĕ темелли кăна юлать. Эпĕ ĕçре пысăк çынах мар та, вăрттăнлăхне пĕлсех те каймастăп çав. Предприяти укçине сахал мар йăкăртнă тени хăлхана кĕнĕ-ха. Хыткукарччĕ вара, хĕллехи вăхăтра кивçен юр та ыйтса илме çукчĕ. Тĕрĕсех-и, çук-и, машинăра 5 тенкĕ ӳксе юлсан салонра упаленсе шырани пирки те илтнĕ-ха. Хальхине курасчĕ сирĕн! Коридор тăрăх кушак аçи пек епле саркаланса утать. Куçран шăтарасла пăхать те – хăть çĕр тĕпне анса кай. Чăрсăр та шухă пек туйăнать вăл мана. Укçа енчен мĕнле-ши, виç кун ĕçленипех пĕлме çук çав çынна. «Пĕр кашăкпа çăтса ямалласкер, картина пекех илемлĕ, ытарма та çук хитре, хĕрсене юрататать», – тесе çырчĕ аякри тантăшăм ун пирки. Тахçан пĕрле ĕçлеме тивнĕ-мĕн иккĕшĕн. Тавлашассăм килмест, кама мĕнли килĕшет çав. Ку та кукшаланма тытăннă. Çамрăк хăй, 40 çула та çитмен-ха, мăн хырăмлăскер, тачка питлĕ. Анчах та халĕ те авланман тет. Кăра вара, калама çук кăра. Унашкаллипе çемье çавăрма хăрамалла пуль çав. Малтанхи кунах пӳрнипе сĕтеле шаккаса вăрçма пуçларĕ. Мĕншĕн кăшкăрнине хамăр та ăнкараймастпăр. Пĕрремĕш кунах ун умĕнче мĕнпе айăпа кĕнĕ-ши эпир? Çилли хăвăртах иртет пулмалла тата. Коридора тухсанах çăварĕнчи мĕнпур шăлне кăтартать. Ахăлтатса кулма та пĕлет. Хĕрсем мĕнле, мĕн тĕслĕ колготки тăхăннипе те кăсăкланать-мĕн. Арçын темерĕн... Пĕррехинче мана тытса чарчĕ те: «Эсĕ ытла та çинçешке, сан хур тукмакки çимелле», – тет. Тĕлĕннипе пĕр сăмах та чĕнеймерĕм. Хур пирки сăмах пуçарни мĕне пĕлтерчĕ-ши? Малтанхи хуçана эпĕ мĕнле пулни пачах та кăсăклантармастчĕ. Тепĕр тесен, ăна мĕн ĕç, хыткан-и, самăр-и эпĕ? Тен, хур мар, чăх тукмакки кăна юрататăп? Çавăн хыççăн хуçан куçĕ умне курăнма та хăратăп. Авланманскер мĕн шухăшлă-ши? Чеен, куç айĕн пăхни шиклентерет тепĕр чухне. Сăрă шăши пек шăппăн кăна çӳресшĕн-ха малашне. Ун тĕлне пулманни лайăхрах тесе шухăшлатăп. Столовăйне аннă та хуçа: «Хур тукмакки пулсан çийĕттĕм, сирĕн менюра мĕншĕн çук?» – тесе каялла çаврăнса утнă-мĕн. Тĕлĕнтермĕш арçын. Иртен пуçласа каçчен чей ĕçнипех çырлахать-ши халĕ? Пирĕн столовăй ресторан мар, унта пăтă-яшка тата катлет тавраш кăна çиме пулать. Ку эрнере яла каясшăн-ха. Ман анне хур-кăвакал нумай усрать. Иртнĕ эрнере пусса йăлтах шăнтмăша чиксе хутăмăр. Çĕнĕ çул ячĕпе хуçа валли пĕрер хур йăтса килес мар-ши? Тен, куç айĕн шăтарасла пăхма, сĕтел шаккаса вăрçма пăрахĕ?

ИРИНА.
Шупашкар хули.

АХ, АНЧАХ...

Каччă... сутатăп

"Хăçан тĕл пулатпăр? Ухмаха тухатăп тунсăхласа..." – уйăх ытла пĕр арçын ман пата çапла шăнкăравласа ăнран ярать. Миçе номере "хура списока" кĕртмерĕм пуль. Çапах ун сассинчен хăпса пĕтейместĕп – çĕнĕ номертен шăнкăравлать. Пĕр-пĕрне тахçанах пĕлнĕ пулсан каплах вĕчĕрхенес çук. Пач палламан çын: "Юрататăп вĕт сана," – тени тарăхтарать те иккен. Ман вара пĕр ыйту: "Кам пачĕ ман номере?"

Кам çапла "шӳтлеме" пултарнине чухлатăп-ха. "Çыран хĕрринче" тăратса хăварнă Сашукран кăна çакнашкаллине кĕтсе илме пулать. Ăна харăсах темиçе хĕр пуçне "çавăрттарнăшăн" тискер чĕр чунсем кăна кĕшĕлтетекен утрав çине алли-урине çыхса пăрахса ывăтмаллаччĕ-ха та. Ытла чыслă пулать терĕмĕр: самолет тара илсе тăкаклан тата çав альфонсшăн... Ăна тăрă шыв çине мĕнле кăлартăмăр тетĕр-и? Питĕ çăмăллăн. Тусĕн çуралнă кунне кайрăмăр пĕррехинче. Арçынсем пирус туртнă вăхăтра çăмăлланас шухăш килсе кĕчĕ. Туалет стенисем çӳхерех пулчĕç-ши? Этемлĕхĕн вăйлă пайĕн представителĕсем мĕн пирки юмахлани ăнланмаллах лайăх илтĕнет. Савниçĕм Мускава каясси пирки сăмах пуçарчĕ те сывлама хăраса итлеме пикентĕм. Юлташне хăйпе пĕрле чĕнет. Лешĕ: "Малтан хăв разведкăна кайса кил. Тен, сана вăл йышăнмĕ те?" – тесе лăплантарать. "Калаçса татăлнă йăлт. Паян калаçманччĕ унпа. Пĕччен чух шăнкăравласа илес-ха," – савниçĕм сассине уйăрса илтĕм. Ак, хайхи, темиçе сехет каялла мана "юрататăп" текенскер лини леш енчи майрана та "юратăвăм" сăмахпа савăнтарать.

Тăнлă пултăм, палăртмарăм чунчĕрем мĕншĕн вăрканине. Ир-ирех вара сотовăй çыхăнăвăн компанине кĕрсе тухрăм. Simки ман ятпа илнĕскер те – калаçусен детализацине çăмăллăнах пачĕç. "Мускав" сăмах ĕнертенпе канăç памасть вĕт. Тӳрех хайхи номере шăнкăравларăм. Паллах, хĕрарăм тытрĕ. "Ăнлансамăр мана, – пуçартăм калаçăва. – Пĕр-пĕрне темиçе çул пĕлетпĕр ĕнтĕ, анчах та сирĕн пирки те вăл "юратăвăм" тет. Мускава çула тухрĕ вăл. Ахальтен мар вĕт. Турра шĕкĕр, тӳрех ăнланчĕ вăл мана. Кунĕпе калаçрăмăр унпа. Мĕн чухлĕ укçа тухса кайрĕ-ши? Темиçе хутчен те баланса "тултарма" тиврĕ. "Ах, эпĕ ăна кăтартатăп! Саншăн та, хамшăн та тавăратăп!" – эх, кăшкăрашать кăна Мускав майри.

Ун пек вăрçăннине эпĕ нихăçан та илтмен. Çил-тăвăл çавăрттарчĕ кăна çаксен хăйне улталанине пĕлсен. Кăшт лăплансан тавăру планĕ те пиçсе çитрĕ унăн...

Икĕ мулкача хăвалакан пĕрне те тытайман теççĕ-и-ха? Çапла пушă "çыран хĕррине" иккĕн тан лартса хăвартăмăр ăна. Мускав майри те, эпĕ те "ирĕклĕ ишевпе" киленетпĕр халĕ.

Паян та тĕл пулу пирки калаçса таталнăччĕ хĕрсемпе. Хыпарсене сӳтсе явнă май маншăн "тунсăхласа ухмаха тухакан" каччă пирки каласа патăм. Иçĕм çырлин эрехне тутаннă тусăмсен юнĕ вĕресе кайрĕ пулмалла: "Атя, чĕн кунта! Ăна мĕнпе пуçса çимеллине пĕлĕпĕр хăть", – ахăлтатаççĕ хăйсем. "Юратупа çунакан" çав каччă патне ку таранччен хам шăнкăравламанччĕ-ха. Юлташсен кăмăлне тивĕçтерес тесе чĕнтĕм çаксккере кафене. "Сан çур сехет пур. Кайран май пулмасть текех," – çирĕппĕн каларăм. "Çитетĕп," – терĕ çеç вăл.

Мĕн тумалла? Мана вăл пачах та кирлĕ мар. Тусăмсене кулса пултăр. Кĕрекен çынсене курма меллĕрех вырăн суйларăмăр. Тĕксĕм курткăллă тата шурă калпак тăхăннă çамрăк арçын кĕрессе черетленсе сăнатпăр. Çук та çук.

"Эпĕ кафере пултăм. Урама тухсамччĕ," – çырать вăл. "Курас килсен каялла кĕр," – шăрçаларăм хирĕç. Алăк пĕр вĕçĕм уçăлать те хупăнать. Куç та ывăнчĕ ĕнтĕ. Вăрăм та кĕрнеклĕ каччă çаплах курăнмасть. Разведкăна тенĕ пек черетленсе алă çума кайкаласа килетпĕр. Ак хайхи, Оля хыççăн темле каччă чупса тенĕ пек вашлаттарать. Ку кăна çитменччĕ. Эпир вĕт çав каччăна айккинчен кăна пăхса илесшĕнччĕ! Хăй каланă пекех, "вăрăм та кĕрнеклĕ" – хайхи ман пек кăна пулчĕ тăчĕ. Эпĕ вара 164 сантиметр çӳллĕш кăна. Шурă калпакне ăçта чиксе кăларнă-ши тата? Хуп-хура вĕт вăл.

Каччăн куçĕ унталла та кунталла чупать кăна. Сасăран уйăрса илеймест. Шăнкăравласа та пăхрĕ. Хăшĕн телефонĕ "юрласа" ярасса кĕтрĕ. Кăлăхах, ара, вăл "хура списокра". Пĕри хыççăн тепри ыйту парса каччăн чăтăмлăхне тĕрĕслетпĕр. Аялти çи-пуçĕн тĕсĕ таранах кăсăклантăмăр вĕт. Шăшисем кушакпа пытанмалла вылянăнах туйăнчĕ ку лару-тăру. Тăрса утмалла пек. Тарăхтăр та текех ан шăнкăравлатăр тетпĕр-çке. Вăл пур, мультфильмри шăшисем темле тарăхтарсан та Леопольд евĕр лăпкăн, хумханмасăр мĕн каламаллине тупать. "Вăт, çапла кирлĕ сана: неччу ир те, каç та шăнкăравлатăн," – тесе ăшăмра кулаттăм. Анчах ихĕрес кăмăл пĕте пуçларĕ. Хăнк та тумасть-çке ку...

Аран ăсатса ятăмăр, лара киле килĕшме пуçларĕ ăна пирĕнпе. Мана куç хĕсме пуçларĕ те: "Пĕтрĕ пуç, палласа илчĕ вĕт," – мĕлтлетрĕ шухăш пуçăмра. Тĕл пулу хыççăн хăпасса шанннăччĕ. Çук, тата нумайрах шăнкăравлама тытăнчĕ. Курнă хыççăн пушшех те ухмаха тухрĕ мари? Халĕ тата вăрласа каяссипе хăратать. Куççуль тухиччен ахăлтатрăм ун чухне туссемпе, халĕ вара кулас шухăш пачах та çук. Сашук ман номере сутнă иккен. Капла вăл та икĕ мулкача тытнă-тытнах: мана тавăрнă, парăмне татнă. Итлĕр-ха, тен, сире парас вĕсен номерĕсене... укçасăрах!

Н.МАРИНОВА.

Хула урамĕнчи чарăну тĕлне çитсен 22-мĕш автобуса халăх кĕпĕртетсе кĕме тытăнчĕ.

– Хăвăртрах кĕрĕр! Хăвăртрах, – илтĕнчĕ арçын сасси. – Мĕн аран мĕшĕлтететĕр?

Малти алăкран туя тытнă хĕрарăм кĕресшĕн тĕрмешрĕ, ниепле те вăр-вар хăпараймарĕ. Ун хыççăн ăнтăлакансем кăмăлсăррăн мăкăртатрĕç.

– Хăвăртрах! – илтĕнет чăрсăр сасă.

Тепĕр самантран пассажирсем вырнаçса пĕтрĕç, автобус вырăнтан хускалса кайрĕ.

– Чăтма пултараймастăп мĕшĕлтисене, – пичĕ çинчи тарне шурă тутрипе шăлкаларĕ шĕлепкеллĕ арçын, унтан меллĕрех вырнаçса ларчĕ.

– Умри ватă çынна тĕксе ярайманстăп ĕнтĕ, – сăмах хушрĕ пĕри ун çине пăхмасăр.

– Э-эй, ватă параççĕ пуль, – шĕлепкине хывса пичĕ тăрăх юхса аннă тарне шăлкаларĕ хайхи. – Тепĕр çĕрте вĕсенчен вăйли, паттăрри те çук.

Лидия САРИНЕ

Шĕлепкеллĕ арçын

Малти ларкăч çинче ларса пыракан хĕрарăм туйине айккинелле хучĕ, арçын çине хăяккăн пăхрĕ.

– Эпĕ сакăрвун пĕррене çитрĕм. Эсĕ манăн çула çитсен пĕлетĕн. Хальлĕхе вара ан та калаç!

– О-о! Апла эс аптăрамастăн-ха, – йĕкĕлтерĕ арçын. – Чупатăн ав.

– Ларасчĕ килĕсенче, ăçта каяççĕ-ши, – мăкăртатрĕ кĕске çÿçлĕ кондуктор, чи малти ларкăч çине вырнаçнă май.

– Ах, ялан килте ларса та йăлăхтарать-çке, – ассăн сывларĕ хĕрарăм, – хăрах аллипе тутăрне тÿрлетсе. – Сире, çамрăксене, пач та ватăлассăн туйăнмасть пуль. Çулĕсем каяççĕ çав, пирĕнтен ыйтмаççĕ.

– Хĕрарăмсене ватăлтарăн часах, – сăмса тутрине кĕсйине чикрĕ арçын. – Манăн хунькарчăк тахçанах «вилетĕп!» – тесе йĕрет. Тăхăр вуникĕ çула çитрĕ, паян кун та пурăнать.

– Ну, вăл çула пурте çитеймеççĕ. Уйрăмах – арçынсем, – терĕ пĕри тухма хатĕрленсе.

– Çу-ук, арçынсем кĕске ĕмĕрлĕ. Хĕрарăм вăл пурăнать.

– Сахалрах ĕçмелле, сахалрах пирус туртмалла. Вара пурăнатăр, – касса татрĕ пĕр кинемей.

Ку сăмахсене илтсен шĕлепкеллĕ арçын тата хытăрах тавлашма тытăнчĕ.

– Хĕрарăмсем туртмаççĕ-и? Эрех ĕçмеççĕ-и? Манăн хунькарчăк эрехне те лĕрккет.

– Туртать те-и? – интересленчĕç ыттисем.

– Туртмасть. Апатне çиет, пар анчах. Кунне пилĕк-ултă хутчен çиет. Ма пурăнас мар унăн – шуйттан карчăккин?

– Çитĕр! Çитĕр! Ан чар, – ал сулчĕ ватă хĕрарăм. – Çисен – пурăнать вара.

– Ĕлĕк те пайтах выçăллă-тутăллă асапланнă, – сăмаха хутшăнчĕç ыттисем те. – Пенси илет пуль-ха. Начар пулас çук?

– Хĕрĕсене парать ытларах, пире сахал лекет. Укçине çисех пĕтерет, мур карчăкки.

Автобус чарăнчĕ. Хăшĕсем анса юлчĕç, ларакансем те пулчĕç. Хĕрсе кайнă арçын ниепле те лăпланма пĕлмерĕ. Шав хунямăшне хурласа пычĕ.

– Эпĕ пĕр турилкке яшка çисе янă çĕре вăл иккĕ пушатать. Чышкă пек какай çиет. Хĕрлĕ пулă ыйтать, сăра ĕçет. Ĕççен макăрма тытăнать. «Мана юратмастăр. Кĕçех вилетĕп. Вилĕп те – кураймăр ак!» – тет. Чăтаймарăм. «Кунне пилĕк-ултă хутчен апат çиетĕн. Эсĕ халь пирĕнтен те пурăнса ирттерĕн-ха», – терĕм хайхине. Ак, йолкки-палки, диван çинче тимĕр шапана çурăмĕнчен йĕре-йĕре ачашласа лараканскер, çав шапапа мана пуçран мĕнле туртса çапрĕ!

– Ай-яй! Пуçу мĕнле чăтрĕ пуль? – кулкаларĕ малти ларкăч çинче ларса пыракан туяллă хĕрарăм.

– Тимĕр шапа хытă лекет, – кулчĕ пĕри.

– Ах, сана итлесе хам чарăнуран иртсех кайнă, – хыпăнчĕ хура куçлăхлă арçын.

– Вăт, лайăх лектернĕ сана хуняма карчăкку, – кулса ячĕç автобусри çынсем. – Атту тек хурласа пыратăн. Пуçу шăтса тухмарĕ-и?

– Çу-ук, – сарă шăлĕсене кăтартса кулчĕ шĕлепкеллĕ арçын. – Тимĕр шапи тетте кăна, унпа мăнук вылять. Хырăмĕ ăшне çĕтĕк чиксе тултарнăскер çеç. Пач та ыраттармарĕ.

– Маттур карчăк вăл сирĕн, – калаçăва хутшăнчĕç хăшĕсем. Пĕрисем итлесе кăна пычĕç, кулкаласа, малалла мĕн каласса кĕтрĕç ахăртнех.

– Куштан карчăк вăл пирĕн. Кĕçех çĕр çула çитет, манпа тавлашма ăста. Ну, сатто вăл мана лайăх арăм çуратса панă.

– Уншăн тав тумалла эппин.

Арçын илтмĕш пулчĕ. Малалла хавхалансах калаçрĕ:

– Манăн арăм маттур. Дачăра ĕçлет. Хусăкласть. Лартать. Шăварать. Вутă çурать. Мунча хутса кĕртет. Тутлă пĕçерет.

– Ак телей. Ăнать çынсене, – йĕкĕлтерĕ пĕри.

Шĕлепкеллĕ арçын вырăнтан тăчĕ, ун вырăнне çавăнтах тепри йышăнчĕ.

– Ну, манăн анса юлмалла, – алăк патнелле çывхарчĕ вăл.

– Йăлтах арăму ĕçлет. А эсĕ мĕн тăватăн? – чăр-р пăхрĕ ватă хĕрарăм туйине тепĕр аллине тытса.

– Мана йывăр ĕçлеме юрамасть, – çынсем çине пăхмарĕ арçын.

Автобус чарăнчĕ. Шĕлепкине кăшт çĕклесе сывпуллашнăн арçын уçă алăкран чалт! çеç сиксе анса юлчĕ.

ПРЕМЬЕРА

Астарать кăна кукаçи пурлăхĕ...

Иртнĕ эрнере Чăваш патшалăх академи драма театрĕ черетлĕ хутчен çĕнĕ спектакль курма йыхравларĕ. Хальхинче артистсем куракана Виктор Ляпин çырнă «Чикагори кукаçин пурлăхĕ» камитпе /чăвашла Юрий Сементер куçарнă/ кĕтсе илчĕç.

Артистсем те, Наталия Сергеева режиссер та, Людмила Сидорова художник те, ташăсене лартнă ЧР культура тава тивĕçлĕ ĕçченĕ Зоя Александрова та тăрăшса ĕçленине палăртмалла. Пĕтĕмпех вырăнлă та килĕшÿллĕ.

«Укçапала эрехех çынна ăсран кăларать», – камитпе киленнĕ май чăплă классикăмăр Константин Иванов çырнă йĕркесем пуçран тухма пĕлмерĕç. Ара, çамрăк каччă ватă кинемее каччă илме шут тытнă та.

...Машинисткăра ĕçлекен Вера Александровна /ЧР халăх артистки Валентина Иванова/ кашни пусне шутлать пулин те ывăлне Тимура /Алексей Степанов/ чаплă шкулта вĕрентме тăрăшать. Тахçанах пĕччен пурăнакан хĕрарăм патне хăнана хушăран арçынсем кĕрсе тухаççĕ. Унта та пулин ялан ăнăçлă теейĕмĕн. Ара, чаршав хыçĕнчи пÿлĕмре амăшĕ Надежда Константиновна /РСФСР, ЧАССР халăх артистки Нина Яковлева/ пур-çке. Вăл вара хăть те хăш самантра та вăранма пултарать...

Тимур хаçатра пĕлтерÿ тупиччен Смирновсем çапла пурăнаççĕ те. Унта Америкăри чапа тухнă 80-ри мультимиллионер вилнине, вăл пурлăхне Раççейри тăванĕсене хăварнине пĕлтернĕ. Пĕр хушаматлă каччă та ăнăçăва тĕрĕслесе пăхма шут тытать. Тĕрĕс хурав кĕтсе илмесĕрех хăйсене пуянсен йышне кĕртет. Çак хыпара салатма ăна вырăнти радиора ĕçлекен Леля Сусанина /РФ тава тивĕçлĕ артистки, ЧАССР халăх артистки Любовь Федорова/ пулăшать. «Ахăр самана» çакăнтан пуçланать те...

Вырăнти администраци специалисчĕ Гаврила Гаврилович /РФ тава тивĕçлĕ артисчĕ, ЧАССР халăх артисчĕ Владимир Семенов/ çемйине пăрахсах Вера Александровнăна каччă илме ĕмĕтленет. Хĕрарăма çавăрнăпа пĕрех ĕнтĕ, анчах... Тимурăн ашшĕ, çука тăрса юлнă, кил-çуртсăр Сергей Ильич /ЧР тава тивĕçлĕ артисчĕ Николай Сергеев/ тупăнать. Вăл кăна-и? Хулари пысăк пуçлăхăн ывăлĕ Андрей Громов /ЧР тава тивĕçлĕ артисчĕ Валерий Карпов/ нихăçан юратман Тимурпа йăпăлтатма тытăнать, унран та ытла кукамăшне каччă илет! Шăпах туй кĕрленĕ вăхăтра йĕкĕт хăй шÿтленине систерет.

Темĕн тĕрлĕ авантюрăпа, интереслĕ пăрăнăçсемпе пуян камит мĕнпе вĕçленнине театра çитсе курсан пĕлме пулать.

Татьяна НАУМОВА.

ИНÇЕТ ÇУРÇĔР САВВИ

Анатолий МАКСИМОВ

Шăппăн пăхаççĕ çÿлтен çăлтăрсем

Шур тумлă тĕнчере –
Инçетри Çурçĕрте –
Тĕттĕмленнĕ ял çийĕн пăхать
чĕвенсе.
Йыттисем сивĕрен хăраманăн
пĕртте
Кунĕн-çĕрĕн вĕреççĕ /ăшша,
тен, кĕтсе?../

Çуркунне çывхарни туйăнман
темелле,
Тумламсем кураймастăн апрель
вĕçнелле.
Çил-тăман хуплать те хуплать
пĕлĕте,
Икĕ-виçĕ кунран чарăнать
пĕр тĕлте.

Вара шăппăн пăхаççĕ çÿлтен
çăлтăрсем,
Инçетри-инçетри ĕмĕтри çутăсем.
Сопкăсен тăррине шуса аннăн
хăшсем,
Кедрсен хÿттинче вăй вылянăн
çавсем.

Чăпăркка пек тăсланкă яка
çулпала
Машин-трактор шăвать
майĕпен хулана.
Шăннă пулă миххи е какай тулăхла
Тултарайнă çÿлти чăп тулли
кулана.

Çавăнтах çатрака-майрака
çыххисем,
Кăпăшка-кăпăшка мамăк-тир
речĕсем.
Ăсанаççĕ вĕсем тундрăран вăранса,
Тепĕр хут кĕтĕве хăваланăн пырса.

Çав Чукотка енче –
тĕлĕнтерĕ тĕнче...
Шахтăсен тĕлĕнче – кăмрăк
акнăн çĕре.
Тутлă тĕлĕк тĕлленнĕн тĕтре айĕнче
Чăваш çилĕ çитейĕн туйăнчĕ
пĕрре.

Акăш евĕр çывхарчĕ вĕçсе
ман енне,
Çупăрларĕ савса перĕнсе питĕме.
Тасатайнăн силлерĕ сив юр
пĕрчине –
Таврăнма васкатайнăн тăван
килĕме.

ЭСИР ЫЙТНĂЧЧĔ

Çăлтăрсем те телей çеç сунаççĕ...

РФ ялхуçалăхăн тава тивĕçлĕ ĕçченĕн Аркадий Айдакăн мăшăрĕ Людмила Андреевна – тĕлĕнмелле хĕрарăм. Пенси укçипе кашни çурçулăхра 5 пине яхăн тенкĕлĕх хаçат-журнал çырăнать, çав шутра – «Чăваш хĕрарăмне» те.

Телефонпа çыхăнмассерен Аркадий Павловича аса илет хĕрарăм. Ялхуçалăхне кăна мар, культурăна та аталантармашкăн тÿпе хывнă упăшки укçа-тенке мар, чун пуянлăхне мала хуни çинчен сехечĕсехечĕпе каласа кăтартма хатĕр вăл.

Çак юрă сăмахĕсене Людмила Андреевна ыйтнипе пичетлетпĕр. Ăна Евгений Николаев шăрантарать. Кĕввипе сăввине Розăпа Сергей Григорьевсем çырнă.

Телей

Çуркунне çĕмĕртсем çурăлаççĕ,
Тÿпере кайăксем юр юрлаç.
Çурхи каç илемĕпе киленсе
Эп итлетĕп шăпчăк сассине. } 2 хут

Мĕн тăвас-ха, тусăм, халĕ манăн?
Пурпĕрех саватăп эп сана.
Кĕвĕлетĕп юрă, çĕнĕ юрă
Чун савни, пĕр сана юратса. } 2 хут

Иккĕн пĕрле лартнă шурă хурăн
Пуç таять-çке юррăма илтсе.
Сарă хĕрĕн чунĕ ирĕлет-çке
Каçхи купăс сассине илтсе. } 2 хут

Тÿпере çăлтăрсем ав сăнаççĕ
Иккĕн утнă сукмак йĕррине.
Çăлтăрсем те телей çеç сунаççĕ
Телей пултăр сире ĕмĕрне. } 2 хут

Марина ТУМАЛАНОВА хатĕрленĕ.

Людмила Нильская: «Эпĕ пĕр çемье те аркатман»

Хитрисенчен пĕри

– Эпĕ кинора институт хыççăнах тĕп рольсенче выляма пуçларăм: "Бешеные деньги", "Мелодия на два голоса"... Вак сăнарсем пулман та манăн, – аса илет актриса. – Урамра вара мана студент çулĕсенчех палласа илетчĕç – "Государственная граница" фильмри Ядвига шпионкăна калăпланă хыççăн. Чăн та, малтанах мана хĕрлĕ армеецăн арăмĕн рольне сĕннĕччĕ. Ăна шуррисем чутах касса пăрахмаççĕ. Каярахпа ку сăнара Анна Каменкова вылярĕ. Режиссер мана курнă хыççăн шухăшне улăштарнă-мĕн. Малтанласа вара Ядвига сăнарне Чурсинăна панă! Эпĕ çакна пĕлсен хăраса ӳкрĕм. Аран-аран ӳкĕте кĕртрĕç вĕт. Фильмра ӳкерĕнме ирĕк илменшĕн те лекрĕ кайран институтра.

Ăш çунтармăш

Людмила хăй каланă тăрăх, ӳкерӳ лапамĕнче вăл пĕр актера чунран килĕштернĕ. Анчах та ăш çунтармăшĕн ятне калама малтанах шарт та март хирĕçленĕ вăл.

– Енчен те эсĕ партнерпа юрату туйăмĕсене вылятăн тăк çакă чуна пăлхатмасăр пултараймасть. Вăл сана кăшт та пулин килĕшмеллех! Астăватăп, мана Болгари хитре каччине Стефан Данаиловпа пĕрле ĕçлессе шантарчĕç. Ун вырăнне вара шакла пуçлă Арнис Лицитиса пачĕç! Мĕнлерех кăмăл пăсăлнăччĕ манăн! Пушшех те, урамра – хура кĕркунне, пирĕн вара сюжетпа килĕшӳллĕн çĕр çине выртса савăшмалла. Юлашкинчен лару-тăруран тухрăмăрах – малтан кăшт эрех ĕçеттĕмĕр, çулçă айне вара утиял саратттăмăр...

– Тăхтăр-ха, "Государственная граница" фильмра эсир пĕр çынпа кăна савăшаттăр мар-и вара – ăна хăвăр енне çавăрас тесе…

– Çапла, Володя Новикова. Тĕрĕсех чухларăр эсир. Тĕлĕнмелле илĕртӳллĕ çын вăл. Кайран та хăйне чиперех тытрĕ – çыпăçнине чăтма пултараймастăп. Пирĕн хутшăнусем вăрах тăсăлмарĕç, анчах та эпир халĕ те пĕр-пĕрин патне шăнкăравласах тăратпăр. Тен, çитес вăхăтрах пĕр спектакльтех выльăпăр та.

Людмила студент чухне ытти каччăпа та тĕл пулнă паллах. Сăмахран, Александр Галушевскипе вĕсем виçĕ çул çырăнмасăрах пурăннă.

Ветеринар

– Питĕ хитречĕ вăл – çӳллĕ, симĕс куçлă, çутă çӳçлĕ, – аса илет Нильская. – Анчах та – актер мар. "Санăн хăвăн ветеринари училищинчех пĕлĕвне малалла туптамаллаччĕ – усси ытларах пулатчĕ!" – тесе вăрçаттăм. Пире унăн амăшĕ уйăрчĕ. Эпĕ, Александров хулинче çуралса ӳснĕскер, вĕсен Мускаври хваттерне пурăнма пырассинчен хăраса ӳкнĕ вăл. Эпĕ вара студент çулĕсенчех хваттер тара илнĕччĕ, Сашăпа пĕрле пурăннă чухне те уншăн хам тӳлеттĕм. Халĕ Саша пирĕн профессипе çыхăну тытмасть.

Шелленĕ…

Пĕрле вĕреннĕ студентсенчен пуринчен те ытларах Сергей Маковецкий чапа тухнă. Нильская ăна ăшшăн кăна аса илет.

– Халĕ ун çывăхне те пыма çук теççĕ. Анчах эпĕ ăна питĕ ырă кăмăллă каччă пек астăватăп. Малтанах ăна профессире питĕ йывăрччĕ. Анчах та вăл парăнакансен йышĕнчен мар. Арăмĕ те витерчĕ ахăр – Сергея вăл çирĕп алăра тыткалать. Мăшăрĕшĕн чăн-чăн импресарио вăл.

– Маковецкий çамрăк чухне вăрăпа çакланнă текен сас-хура çӳрет.

– Тахçанхине мĕн аса илмелли пур? – Людмилăн кăмăлĕ улшăнни тӳрех палăрать. – Енчĕк вăрланă теççĕ... Уншăн ăна Вахтангов ячĕллĕ театртан та хăваласа янă. Каярахпа шеллесе каялла йышăннă. Ăна яланах шеллетчĕç. Калатăп-çке, Сережăн ун чухне пурнăçĕ питĕ йывăрччĕ. Çавăнпа та ăна çакăн пек чапа тухнăшăн хисеплемеллех.

Людмила Нильская 1957 çулхи çу уйăхĕн 13-мĕшĕнче Владимир облаçĕнчи Александров хулинче çуралнă. Б.Щукин ячĕллĕ театр училищинчен вĕренсе тухнă хыççăн В.Маяковский ячĕллĕ театрта ĕçлеме пуçланă. 1978 çултанпа кинора ӳкерĕнет.

Людмила Нильская 1980 çулсенчи чи хитре актрисăсенчен пĕри шутланать. Тĕлĕнсе каймалла чăнкă карьера, пуça çавăракан чап… Çакăн хыççăн актриса тăхăр çул Америкăра пурăнать. Чăн та, çакна хăйĕн пурнăçĕнчи чи пысăк йăнăшпа танлаштарать хĕрарăм. Ют çĕршывра вăл никама та кирлĕ мар. Унтах пĕрле 20 çул пурăннă упăшки сутнине те чăтса ирттерет вăл. Çапах та пĕтĕм вăйне пухса тăван кĕтесе таврăнма, йăлт çĕнĕрен пуçлама хăват çитерет.

Кĕтмен çĕртен...

Людмилăн чи шăв-шавлă хутшăнăвĕсем Борис Щербаковпа çыхăннă. Ун чухне арçын çемье çавăрса ĕлкĕрнĕ, пĕчĕк ача ашшĕ пулнă.

Пĕрремĕш хут вĕсем "Никто не заменит тебя" фильмра тĕл пулнă. Владимир Новиков пекех, Щербаков та Людмилăна хăйне тыткалама пĕлнипе килĕшнĕ.

– Пĕрремĕш кунах вăл мана хăйĕн номерне шампань эрехĕ ĕçме чĕнчĕ. Çук! Çыпăçас шухăш пулман та! Эпир вăхăта каласса ирттертĕмĕр. Вăл мана МХАТ çинчен каласа кăтартрĕ, эпĕ – Маяковский театрĕ çинчен. Çĕрĕпе каласса лартăмăр, уйрăлас умĕн кăна вăл мана пĕр кĕтмен çĕртен... ыталаса илчĕ. Эпĕ çавăнтах пуça çухатрăм...

Вăйĕ чакнă

Вĕсен хутшăнăвĕ пирки авантюра теме кăна пулать-тĕр. Малтанах Щербаков кĕлĕ вуланă пек: "Эпĕ арăма юрататăп..." – тенĕ. Анчах та кĕлĕ вăйĕ вăхăт иртнĕçемĕн чаксах пынă. Актер тăтăшрах та тăтăшрах Людмила патĕнче çĕр каçма пуçланă, хăйне те, арăмне те паллакан сутуçăсем ĕçлекен лавккасенче Нильскаяпа пĕрле çӳренĕ. Вăхăт çитнĕ – Щербаков театрта ыйту çырнă: "Арăмран уйрăлнă май хваттерпе тивĕçтерме ыйтатăп..." МХАТ сирпĕнсе кайманни кăна! Совет тапхăрĕнчи чи витĕмлĕ меслетпе усă курнă – пуху пухса Щербакова çемьене тавăрма постановлени йышăннă. Усси пулман...

– Çĕрле манăн хваттерте телефон янăраса кайрĕ, – татах аса илет Людмила. – Саша Михайлов шăнкăравлать. Эпĕ унпа "Бешеные деньги" фильмра пĕрле ӳкерĕннĕччĕ. Щербаковпа пĕр çуртра пурăнаççĕ вĕсем. Вăл тӳрех кăшкăрма пуçларĕ – Борисăн арăмĕ хăй çине алă хума тăнă-мĕн, эпĕ, путсĕрскер, арçынна çемьерен уйăрасшăн... Лекци вуласа пачĕ. Çакăншăн Михайлова нихăçан та каçараймастăп çук. Пушшех те – Саша 30 çул пĕрле пурăннă арăмне пăрахса хăйĕнчен икĕ хут кĕçĕнрех хĕрарăм патне тухса кайнине пурте пĕлетпĕр-çке.

– Ăна çак утăма тума, ахăртнех, çăмăл пулман. Пĕр журналисткăна каласа кăтартнă тăрăх, Михайлов килĕнче куçне чиксе шăтарнă хăйĕн сăнӳкерчĕкне тупнă. Çакăн хыççăн вăл арăмĕ пăсассинчен шикленме пуçланă…

– Куратăр ĕнтĕ, куçне шăтарни те пулăшман хĕрарăма. Унăн экс-арăмĕпе Америкăран таврăннă хыççăнах тĕл пулнăччĕ. Ирина: "Çемьесене аркатакан хĕрарăмсене чăтма пултараймастăп!" – терĕ. Мана ăçтан пырса тивет тата ку – эпĕ пĕр арçынна та арăмĕнчен уйăрса илсе тухса кайман. Борьăн арăмĕ бультерьертан çирĕп, унăн Лубянкăра кăна ĕçлемелле. Вăт Михайлов моралист çемйине пĕтерчĕ. Пĕлесчĕ сирĕн, Иринăна вăл мĕн патне илсе çитернине! 50 çултан иртнĕ хĕрарăм питçăмартине çуталса тăракан крем сĕрет, тем вăрăмĕш куç тĕкĕсем çыпăçтарать...

НИЛЬСКАЯ ӲКЕРĔННĔ ФИЛЬМСЕМ:
1978, Кузнечик
1980, Мелодия на два голоса
1980, Петровка, 38
1981, Государственная граница
1981, Бешеные деньги
1982, Где-то плачет иволга
1984, Песочные часы
1986, Без срока давности
1986, Арена неистовых
1987, Гардемарины, вперед!
1987, Где находится нофелет?
1987, Моонзунд
1988, Штормовое предупреждение
1990, Бабник
1991, Говорящая обезьяна
1992, Исповедь содержанки
2004, Ангел пролетел
2004, Красная площадь
2006, Волчица

Кивĕ страница

"Хăй çине алă хума тăнă" тени чăнлăхпа килĕшсе тăрать-ши е ăна шухăшласа кăна кăларнă-и – Нильская тĕрĕслĕхе халĕ те пĕлмест. Анчах та суйламалла пулнине иккĕшĕ те ăнланнă – вĕçĕмсĕр тăсăлма пултараймасть капла. Çирĕп калаçу хыççăн Борис килне пуçтарăннă – чăматан патне. Анчах та икĕ сехетрен Нильская хваттерĕнче телефон шăнкăртатнă: "Каçар, эпĕ сан патна текех таврăнмастăп..." Анчах та çакăн хыççăн икĕ эрне иртсен Щербаков каллех тĕлпулу шырама пуçланă...

– Эпĕ вара пăнчă лартма шухăшларăм, – асаилӳ çăмхи малалла сӳтĕлет. – Пуçа таçтан вăрă-шухăш иленчĕ – "арăмне улталаканскер каярахпа мана та урăххипе улăштарĕ..." Халĕ Боря Щербаков – манăн пурнăç кĕнекинчи кивĕ страница кăна.

Парăннă йытă

Щербаковран уйрăлнă хыççăн икĕ уйăх иртсен Людмила Нильская пурне те тĕлĕнтерсе тахçанах хăйĕн хыççăн чупакан Жорăна качча тухать.

– Вăл ман хыççăн йытă пек чупатчĕ. Эпĕ ун куçĕ умĕнче тенĕ пек Бориспа çыхлантăм. Çакăн пек те пулатчĕ – вокзалта мана кĕтсе илнĕ май пĕри чăматан çĕклесе пырать, тепри машинăна ларма пулăшать. Кун пек вăйлă юрату текех пулмасса туйăнчĕ. Унсăр пуçне, Бориспа çыхăннă шухăшсенчен те хăпас килчĕ. Вăхăт иртнĕ май хам Жорăна юратасса шантăм. Ăна театра администраторта ĕçлеме вырнаçтартăм. Пĕр сăмахпа, пурнăç Бориссăр та малалла шурĕ...

Алăра – ача, кĕсьере – пушă

Çĕршывра вара арпашăну пуçланчĕ. Киностудисем хупăнма тытăнчĕç, театрта – кризис… 1994 çулта Жора ашшĕ хистенипе Нильская икĕ пӳлĕмлĕ хваттерне 70 пин долларпа сутса Америкăна куçса каять. Людмила килте ачапа ларнă хушăра упăшки хваттер сутнă укçа-тенкĕпе автомастерской уçать. Анчах та ĕç каймасть. Хĕрарăмăн ирĕксĕрех ĕçе тухма тивет. Е лавккара тумтир сутать вăл, е кунĕпе икĕ кнопка çине пусса ларса компьютер программине тĕрĕслет... Актер карьери пирки манма тивет. Чи усалли малта пулнине хĕрарăм тĕшмĕртмест те. Жора хăйĕн Мускавра çамрăк хĕрарăм пуррине пĕлтерет, арçын ун патне кайма пуçтарăнать-мĕн.

– Эпир вара пĕрле 20 çул пурăннăччĕ ĕнтĕ, – пăлханни халĕ те палăрать Людмилăн. – Анчах та эпĕ ăна тытса чарас темерĕм. "Малалла!" – терĕм кăна. Ывăлăмăра хăйпе илсе каяссине пĕлсен вара кăмăла ирĕке яма тиврĕ. Жора шăпланчĕ.

Çапла Америкăра тăхăр çул пурăннă хыççăн Людмила ют çĕршывра пĕччен алăри ачапа, пушă кĕсьепе тăрса юлать. Çакна пĕлсен Людмила патне Раççейре юлнă тусĕ шăнкăравлать, усал сăмахсемпе вăрçăнсе тантăшне таврăнма хушать – пурăнма ун патĕнче те пултарĕç.

Йăлтах çĕнĕрен

– Мĕн тетĕр? Таврăнтăм! Пĕр чăматан кĕпе-тумтир тата алăра – 30 доллар. Ĕç те, пурăнмалли кĕтес те çук. Эпĕ вăл вăхăтра режиссер ассистентĕнче вăй хума та хирĕç марччĕ. Анчах та çулла таврăнса кĕр енне антерпризра выляма пуçларăм та ĕнтĕ. Унтан кинора ӳкерĕнме тытăнтăм. Рекламăна чĕнетчĕç... Икĕ çулта Козаков патĕнче вамп хĕрарăм та, Раççей сериалĕнче виçĕ мăнукăн асламăшĕ те, Андрей Соколов патĕнче эстрада çăлтăрĕ те пулса ĕлкĕртĕм. Ĕç, тьфу-тьфу-тьфу! çителĕклех. Эпĕ халĕ нимрен те хăрамастăп, темĕнле ĕçре те вăй хума пултаратăп.

– Хальхи гонорар совет тапхăрĕнчи патнелле капашать-и хăть?

– Ун чухне пĕр куншăн 46 тенкĕ тӳлетчĕç. Пысăк гонорарччĕ ку. Сăмахран, Джигарханян, ăна ӳкерме пурте тăрăшатчĕç, 52 тенкĕ илетчĕ пĕр куншăн. Халĕ мана вăтамран сменăшăн 1 пин доллар тӳлеççĕ. Ман шухăшпа, ку малтанхинчен пысăкрах та.

Тав тăватăп

– 14-ри ывăлăр хăйне Раççейре мĕнле туять?

– Вăл унта американа çаврăнассинчен питĕ хăраттăм. Телее, йăлтах хыçа юлчĕ. Кунта ăна питĕ килĕшет! Чăн та, нумаях пулмасть, акăлчан чĕлхипе çакскер "виççĕ" илсе килнĕ. Тĕрĕссипе, эпĕ упăшкана тав тăватăп кăна, икĕ япалашăн. Пĕрремĕшĕ, ывăлшăн. Эпĕ тăваттăмĕш хутĕнче кăна çуратма пултартăм. Иккĕмĕшĕ – мана пăрахнăшăн. Унпах пурăннă тăк эпĕ яланăхах Америкăра юлма пултарнă вĕт!

– Упăшкăр ачипе хутшăнать-и?

– Çапла. Эпĕ вĕсене тĕл пулма чармастăп. Жора халĕ амăшĕпе пурăнать. Хăйхи çамрăк хĕрарăмĕ тасча кайса кĕнĕ – пĕлместĕп. Упăшка пулни халĕ мĕн ĕçлесе пурăнни те кăсăклă мар маншăн. "Пулни" тени те тĕрĕсех мар-ха – унпа официаллă майпах уйрăлмашкăн ниепле те алă çитмест. Çак икĕ çул хушшинче вăл пире... 300 доллар парса пулăшрĕ. Мĕнех, пурăнтăр хăй пĕлнĕ пек. Кирлĕ пулсан, эпĕ халĕ ăна хам укса-тенкĕпе пулăшма пултаратăп.

/«CN-Столичка»/.

И-ХИ-ХИК

– Тухтăр, упăшкаран уйрăлнă хыççăн эпĕ чăтма май çук самăрăлатăп. Мĕн тумалла-ши?
– Уявлама пăрахăр.

* * *

Паянхи кун хĕрачана шкула кайма пуçтарни ăна качча пама хатĕрленĕнех туйăнать.

* * *

– Тухтăр, эпĕ пиццăна курупки-мĕнĕпех çисе ятăм! Халĕ эпĕ вилетĕп-и ĕнтĕ?
– Ну, хăçан та пулин пурте вилеççĕ.
– Пурте-и??? Пĕтрĕмĕр! Мĕн туса хутăм эпĕ!?

* * *

– Кăçал Кипра канма каймарăм, пĕлтĕр Майамине кайманччĕ, виçĕмçул – Таитине... Çитес çул тата ăçта каймăпши?

* * *

Урампа пыракан арçын хирĕç килекен хĕрарăмсенчен куçне илмест:
– Эх, манăн арăмăн ури çакăн пек хитре пулсанччĕ... Эх, манăн арăмăн кĕлетки çапла пулсанччĕ...
Хайхи киле çитет:
– Чунăм, ĕненетĕн-и е çук-и, анчах та çул тăршшĕпех сан çинчен шухăшласа пытăм, – тет.

* * *

"Одноклассники" сайтра 300 юлташ, туйра – 80, çуралнă кунра – 10, йывăрлăхсем сиксе тухсан вара пурĕ те иккĕ кăна, вĕсем те пулин – аттепе анне...

* * *

– Ăмăрткайăкăм, эсĕ телефонна килте манса хăварнă, – сырать хĕрарăм СМС упăшки патне.

* * *

– Манăн хĕрача çуралнă!
– Саламлатпăр! Халĕ хăвна мĕнле туятăн-ха?
– Пĕлместĕп-ха. Унччен манăн килте пĕр хĕрарăм кăшкăратчĕ, халĕ – иккĕн.

* * *

Арçын ĕçрен килнĕ, алăк тул енчен çăраççипе шăкăртаттарать.
– Анне, уç! – тет пиллĕкри хĕрĕ. – Атте килнĕ авă – алăка леш енчен чĕрмелет.

* * *

Лайăх çынна укça та, влаç та пăсма пултараймаççĕ. Сăлтавĕ ансат: енчен те эсир лайăх çын тăк – сирĕн ку та, вăл та çук.

* * *

Эпĕ сăра патне кайса килнĕ хушăра пирĕн хапхана вунпилĕк хутчен мечĕк тапса кĕртнĕ. Пĕтĕмлетÿ: вратарĕн сăра патне çÿремелле мар.

* * *

Ача садĕнче Çĕнĕ çул утренникĕ иртет. Хĕл Мучи кĕрет:
– Сывă-и, ачасем!
– Сывах-ха, Елена Васильевна! – хуравлаççĕ ачасем.

* * *

Ирхине ачапа садике каятпăр. Эпĕ ăна хăйне лайăх тыткалама вĕрентетĕп: никама та кÿрентермелле мар, воспитательсене итлемелле. Вăл вара мана: "Анне, кур-ха, пирĕнпе юнашар мĕн чухлĕ çын утать. Пурин те çăварĕсем хупă, никам та калаçмасть. Эсĕ вара мĕн килтен тухнăранпа чарăнма пĕлместĕн..."

* * *

Яланхи пекех: йăлт пĕр кĕтмен çĕртен вĕçленет – укçа-тенкĕ, отпуск, çамрăклăх, тăвар...

* * *

– Кĕçĕн лейтенант Петров! Эсир тăваттăмĕш уйăх ĕçлетĕр ĕнтĕ пирĕн патра, шалу илме мĕншĕн кĕместĕр?
– Уй, кунта тÿлеççĕ те-и? Пистолет пачĕç те, малалла хам пĕлнĕ пек çаврăнкаламалла тесе ăнлантăм...

* * *

– Анне, кур-ха, эпĕ урайне пурăпа çаврашка ÿкертĕм, пирĕн кушак унтан тухмасăр ларать.
– Ай, маттур! 35 çула çитсе те аннÿне савăнтарма пăрахмастăн эсĕ.

* * *

– Тепĕр пилĕк минутран киле çитетĕп терĕм вĕт-ха сана, мĕн кашни çур сехетре шăнкăравласа тарăхтаратăн?

* * *

– Анне, ку пăтă пăсăлман-и, темĕн тути улшăннă пек...
– Çи, ан хăра, ыран пурпĕр канмалли кун.

* * *

Аксиома: кирек мĕнле чаплă тренажер та килте япала çакмалли хатĕре çаврăнать.

* * *

– Эсĕ куртăн-и: мана курсан вăл йăл кулчĕ.
– Тупнă тĕлĕнмелли – сана пĕрремĕш хут курсан эпĕ пĕр уйăх кулма чарăнаймарăм!

* * *

Уйрăм харпăрлăхри клиникăра хĕрарăм тухтăртан ыйтать:
– Мĕнле пулса тухрĕ вара капла – вунă çул чирленĕ хыççăн тăрук сывалтăм эпĕ...
– Ну... пĕлетĕр вĕт-ха, сирĕн мăшăр текех генеральнăй директор мар...
– Вара мĕн? Пуçлăхра ĕçленĕ май вăл пурлăх сахал пухнă тетĕр-им?
– А-а-а... Çавăн пек-и?... Юлашки анализсене парăр-ха апла – тепре тишкерем...

* * *

– "Шалу" йĕркере сăмахпа çырмалла-и? – ыйтать пĕри анкета ыйтăвĕсене хуравланă май.
– Мĕн чухлĕ вара шалăву?
– 12 пин.
– А-а-а... Куççульпе çыр.

РЕКЛАМА ТАТА ПĔЛТЕРЎСЕМ

АУ "Издательский дом "Хыпар"
требуется
МЕНЕДЖЕР
ПО РЕКЛАМЕ
Зарплата высокая + %
Справки по телефонам:
56-00-67, 56-04-17

АУ "Издательский дом "Хыпар"
СДАЕТ ПОМЕЩЕНИЯ
ПОД ОФИС
на 7 этаже Дома печати
Справки по телефонам:
28-83-70, 56-04-17

КĔТЕСНЕРСЕНЕ ÇĔНĔ 2015 ÇУЛПА ВАÇУКСЕМ САЛАМЛАÇÇĔ.

Саламлатпăр

Юратнă çывăх тăванăмăра – Шупашкар хулинче пурăнакан Евелина Геннадьевна СЕМЕНОВĂНА – çуралнă кунĕпе чунран саламлатпăр. Ĕмĕтленни пурнăçланса пытăр, тĕллевÿсене ăнăçтарма вăй-хал тапса тăтăр. Телейлĕ те çителĕклĕ кун-çул сунатпăр. Ăнăçлă тата савăнăçлă кунсем ытларах пулччăр. Турă сана çирĕп сывлăх, вăрăм ĕмĕр парнелетĕр. Тавах ырă ĕçÿсемшĕн, эсĕ пурри пирĕншĕн савăнăç. Упрасамччĕ хăвна.

Саламлаканĕсем – Максимовсен çемйи.

ПАЛЛАШУ КĔТЕСĔ

Авланман арçын ĕçмен, пирус туртман, ялта пурăнма килĕшекен 30-40 çç. пĕччен хĕрарăмпа паллашасшăн. Тел. 8-987-671-48-08.

СУТАТĂП ПРОДАЮ

2.Акция! Блоки керамзитобетонные 20x20x40 – 33 руб., 12x20x40 – 29 руб., 10x20x40 – 25 руб. Высокое кач-во. Доставка. Т. 8-967-470-46-77.

3.Акция! Кольца колодезные диам. – 0,7 м., 1 м., 1,5 м. Д-ка манипулятором. Бурение. Т. 8-967-470-46-77.

4.ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА. Низкие цены. Рассрочка. Замер. Доставка – бесплатно. **Т. 8-987-576-65-62.**

5.Блоки керамзитобетонные 20x20x40, 12x20x40, 9x20x40 пропаренные, гидровибропрессованные заводские от производителя – недорого, **цемент, песок.** Доставка. Разгрузка. Без выходных. Кассовый чек, документы. Т. 89603016374.

7.Срубы для бани. Т. 37-28-74.

8.Гравмассу, песок, **щебень,** торф, кирпичный бой, **керамблок, керамзит.** Пенсионерам, уч. ВОВ – скидки. Т. 8-905-199-01-22.

10.Сетку-рабицу от производителя – более 80 видов, сетку сварную – более 30 видов, **профнастил,** гвозди, **столбы,** проволоку. Изготовление ворот, калиток. Доставка. Выездная сварка /генератор/. Грузоперевозки. Т.: 68-05-67, 34-70-70.

15.Кирпич, кольца. Т. 89613393363.

21.Керамблоки, гравмассу, песок. Т.: 89033456307, 89176757528.

23.Гравмассу, песок, бой кирпича, **щебень.** Д-ка. Т. 89061355241.

24.ГРАБЛИ, косилки, **сажалки,** копалки, **окучники, опрыскиватели.** Доставка.Т. 89278533596.

26.КЕРАМБЛОКИ /20x20x40, 12x20x40, 10x20x40/, **керамзит** в мешках, **цемент,** кирпич, **к/кольца.** Доставка. Т. 8-903-346-85-56.

33.Гравмассу, песок, щебень, керамзит. Д-ка. Т. 89053465671.

48.Керамблоки; всё для фундамента – ФБС, бой кирпича, бетона, сваи, ОПГС, песок. Доставка. Т. 8-906-381-44-20.

53.ОТРУБИ, зерно, к/корм, сахар, **муку.** Доставка. Т. 89373916016.

58.Гравмассу, щебень, **песок,** керамзит, **бетон,** чернозём, **навоз.** Д-ка. Недорого. Т. 89276687015.

157.Пластиковые **ОКНА,** стальные **ДВЕРИ.** Дёшево. Т. 8-927-668-93-03.

560.ОКНА, ДВЕРИ "БАРС". Заводское производство. Бесплатный замер. Рассрочка. Гарантия 10 лет. Скидки. Т. 8-927-668-93-03.

ПУЛĂШУ УСЛУГИ

51.Бурение колодцев, скважин, кольца колодезные высококачественные. Доставка. Тел.: 8-927-847-71-43, 8-937-379-00-80.

152.Бурение скважин на воду. Т. 8-960-302-12-93.

ТУЯНАТĂП КУПЛЮ

18.Бычков, тёлок, коров, лошадей. Т. 8-962-599-47-06.

141.Коров, бычков и лошадей. Т. 8-960-310-98-78.

333.Бычков, тёлок, коров, свиноматок. Т. 8-937-014-49-97.

730.КРС - коров, бычков и т.д. Т.: 89033898572, 89061309184.

ĔÇ РАБОТА

110.Монолитчики, плотники, **монтажники,** шлифовщики, **каменщики,** сварщики. Питание, спецодежда. Вахта. Т. 8-925-002-22-38.

48 тата 49-мĕш номерсенче пичетленнĕ сăмах каçмăш хуравĕсем:

СЫЛТĂМАЛЛА: Барабан. 4. Акăлчан. 9. Ката. 10. Адмирал. 12. Атте. 16. Крона. 17. Нуски. 18. Пансионат. 21. Тăван. 23. Круиз. 25. Ромул. 27. Малашне. 28. Манекен. 29. Нанайла. 30. Минерал.

АЯЛАЛЛА: 2. Антонов. 3. Андриян. 5. Краççын. 6. Актриса. 7. Указка. 8. Печкин. 11. Институт. 13. Клапан. 14. Кантур. 19. Кăшман. 20. Журнал. 22. Арлан. 23. Канал. 24. Звани. 26. «Оскар».

* * *

СЫЛТĂМАЛЛА: 1. Караван. 6. Кожедуб. 8. Донской. 11. Череповец. 12. Карап. 14. Черет. 15. Чаплă. 19. Парка. 20. Самарканд. 22. Çарамас. 23. Украина. 24. Саратов.

АЯЛАЛЛА: 1. Парапет. 2. «Запорожец». 3. Розов. 4. Кулинар. 7. Аскет. 9. Теçетке. 10. Сарлака. 13. Катамаран. 16. Манашкă. 17. Каçал. 18. Антонов. 21. Манна.

« ХЫПАР »
Издательство çурчĕ" автономи учрежденийĕ

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ: ЧĂВАШ РЕСПУБЛИКИН ИНФОРМАЦИ ПОЛИТИКИН ТАТА МАССĂЛЛĂ КОММУНИКАЦИСЕН МИНИСТЕРСТВИ, ЧĂВАШ РЕСПУБЛИКИН ИНФОРМАЦИ ПОЛИТИКИН ТАТА МАССĂЛЛĂ КОММУНИКАЦИСЕН МИНИСТЕРСТВИН "ХЫПАР" ИЗДАТЕЛЬСТВО ÇУРЧĔ" ЧĂВАШ РЕСПУБЛИКИН АВТОНОМИ УЧРЕЖДЕНИЙĔ

Директор – тĕп редактор В.В.ТУРКАЙ

ЧĂВАШ ХĔРАРĂМĔ

Çырăнмалли индекс: 11515

Редактор – М.М.ИЛЬИНА

Дежурнăй редактор – Е.М.АТАМАНОВА

Хаçата Федерацин çыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникацисен тытăмĕнчи тĕрĕслев службi 2013 çулхи апрель уйăхĕн 30-мĕшĕнче ПИ № ФС77-54016 номерпе регистрациленĕ.

РЕДАКЦИПЕ ИЗДАТЕЛЬ АДРЕСĔ: 428019, Шупашкар хули, Иван Яковлев проспекчĕ, 13, Пичет çурчĕ
ЙЫТСА ПĔЛМЕЛЛИ ТЕЛЕФОНСЕМ: 55-07-21, 56-00-67, 56-03-54, 28-83-67, 28-85-33.
Факс: /8352/ 28-83-70, 56-20-07
Электрон почти: hypar@mail.ru

Хаçатри рекламăсăр тÿлевлĕ информаци материалĕсем "Реклама çинчен" Федерации саккунĕн 2 ст. килĕшÿллĕн **"Аталану çулĕпе", "Ят-сум", "Ĕç тата çын", "Самана таппи"** рубрикăсенче пичетленеççĕ.

Пичете графикпа 19 сехет те 30 минутра алă пусмалла, 19 сехетре алă пуснă.
Хаçата «Хыпар» Издательство çурчĕ» АУ техника центрĕнче калăпланă, «Чăваш Ен» ИПК» АУО типографийĕнче пичетленĕ.
428019, Шупашкар хули, И.Яковлев проспекчĕ, 13.
56-00-23 – издательство директорĕ.
Тираж 8020. Заказ 4797.